

Brussel, 14 juni 2021
(OR. en)

9732/21

**Interinstitutioneel dossier:
2020/0360(COD)**

**ENER 276
TRANS 392
RELEX 547
ECOFIN 595
ENV 423
CODEC 883
IA 116**

RESULTAAT BESPREKINGEN

van:	het secretariaat-generaal van de Raad
d.d.:	11 juni 2021
aan:	de delegaties
nr. vorig doc.:	9411/21
nr. Comdoc.:	14088/21 + ADD 1 - ADD 5
Betreft:	Voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad betreffende richtsnoeren voor trans-Europese energie-infrastructuur en tot intrekking van Verordening (EU) nr. 347/2013 - Algemene oriëntatie (11 juni 2021)

Voor de delegaties gaat hierbij de algemene oriëntatie van de Raad over het bovengenoemde voorstel, zoals op 11 juni 2021 aangenomen in de 3801^e zitting van de Raad (Vervoer, Telecommunicatie en Energie).

De algemene oriëntatie bepaalt het voorlopige standpunt van de Raad over dit voorstel en vormt het uitgangspunt voor de voorbereiding van de onderhandelingen met het Europees Parlement.

Wijzigingen ten opzichte van het Commissievoorstel zijn vetgedrukt en geschrapte tekst is aangegeven met [].

HOOFDSTUK I

ALGEMENE BEPALINGEN

Artikel 1

Onderwerp en toepassingsgebied

1. Bij deze verordening worden richtsnoeren vastgesteld voor de tijdige ontwikkeling en interoperabiliteit van de in bijlage I genoemde prioritaire corridors en gebieden van de trans-Europese energie-infrastructuur ("prioritaire corridors en gebieden voor energie-infrastructuur") die bijdragen tot de klimaat- en energiedoelen van de Unie voor 2030 en de doelstelling van klimaatneutraliteit tegen 2050, **en om te zorgen voor interconnecties, energiezekerheid, markt- en systeemintegratie en concurrentie voor alle lidstaten, [] en energie tegen een prijs die betaalbaar is voor huishoudens en bedrijven.**
2. Met name worden/wordt bij deze verordening:
 - a) de selectie van projecten van gemeenschappelijk belang behandeld die vereist zijn om prioritaire corridors en gebieden te realiseren en die vallen binnen de energie-infrastructuurcategorieën [] als omschreven in bijlage II ("energie-infrastructuurcategorieën");
 - b) de selectie van projecten van wederzijds belang behandeld;**
 - c) de tijdige uitvoering van projecten van gemeenschappelijk belang en **projecten van wederzijds belang** vergemakkelijkt door de vergunningverleningsprocessen te stroomlijnen, nauwer te coördineren en te versnellen, dankzij grotere **transparantie en** door de inspraak van het publiek te verbeteren;

- d) regels [] vastgesteld voor de grensoverschrijdende toewijzing van kosten en risicogerelateerde stimulansen voor projecten van gemeenschappelijk belang **en projecten van wederzijds belang**;
- e) de voorwaarden **en criteria** bepaald waar projecten van gemeenschappelijk belang **en projecten van wederzijds belang** aan moeten voldoen om in aanmerking te komen voor financiële bijstand van de Unie;

[] (*het vroegere punt e is geschrapt*)

Artikel 2

Definities

Naast de definities in de Richtlijnen 2009/73/EG, (EU) 2018/2001¹ en (EU) 2019/944 van het Europees Parlement en de Raad en in de Verordeningen (EG) nr. 715/2009, [] en (EU) 2019/943, gelden voor de toepassing van deze verordening de volgende definities:

- 1) "energie-infrastructuur": elke fysieke uitrusting of faciliteit die valt onder de energie-infrastructuurcategorieën en die gelegen is binnen de Unie of die de Unie verbindt met een of meer derde landen;
- 2) "raambesluit": een door een instantie of instanties van een lidstaat, uitgezonderd rechterlijke instanties, genomen [] besluit of verzameling van besluiten waarbij wordt bepaald of een projectontwikkelaar een vergunning voor de bouw van de energie-infrastructuur met betrekking tot een project van gemeenschappelijk belang **of een project van wederzijds belang** krijgt doordat hij de mogelijkheid heeft om de noodzakelijke bouwwerkzaamheden (toegewezen te krijgen en) te beginnen (status "bouwklaar"), onverminderd alle besluiten die worden genomen tijdens procedures van administratief beroep;
- 3) "project": een of verscheidene hoogspanningslijnen, pijpleidingen, faciliteiten, uitrustingen of installaties die vallen onder de energie-infrastructuurcategorieën;

¹ Richtlijn (EU) 2018/2001 van het Europees Parlement en de Raad van 11 december 2018 ter bevordering van het gebruik van energie uit hernieuwbare bronnen (PB L 328 van 21.12.2018, blz. 82).

- 4) "project van gemeenschappelijk belang": een project [] dat **noodzakelijk** is [] om de in bijlage I genoemde prioritaire corridors en gebieden voor energie-infrastructuur te realiseren en dat deel uitmaakt van de Unielijst van projecten van gemeenschappelijk belang als bedoeld in artikel 3 **en/of in bijlage II bedoelde projecten, ontwikkeld in kansarme, minder verbonden, perifere, ultraperifere of geïsoleerde regio's, zoals eilanden, waar zij innovatieve en andere oplossingen ondersteunen waarbij ten minste twee lidstaten betrokken zijn met volgens de bij deze verordening vastgestelde criteria een aanzienlijk positief effect op de energie- en klimaatdoelen van de EU;**
- 5) "project van wederzijds belang": een project dat door ten minste één **lidstaat** wordt gepromoot in samenwerking met derde landen, **overeenkomstig de steunbrieven van de regeringen van de direct betrokken landen waarin zij hun steun uitspreken voor het project of een andere niet-bindende overeenkomst [], binnen de energie-infrastructuurcategorieën in bijlage II, en dat op aanzienlijke wijze bijdraagt aan de algemene energie- en klimaatdoelen van de Unie als bedoeld in artikel 1, lid 1, en dat deel uitmaakt van de in artikel 3 [] bedoelde Unielijst van projecten;**
- 6) "knelpunt in de energie-infrastructuur": een beperking van de fysieke stromen in een energiesysteem als gevolg van onvoldoende transmissiecapaciteit, onder andere door het ontbreken van infrastructuur;
- 7) "projectpromotor":
- a) een transmissiesysteembeheerder (TSB), een distributiesysteembeheerder (**DSB**) of een andere exploitant of investeerder die een project van gemeenschappelijk belang **of een project van wederzijds belang** ontwikkelt;
 - b) als er verscheidene TSB's, [] **DSB's**, andere exploitanten, investeerders, of groeperingen daarvan zijn, de entiteit met rechtspersoonlijkheid overeenkomstig het geldende nationale recht die bij contract onder hen is gekozen en die de capaciteit heeft om namens de partijen bij de contractuele overeenkomst wettelijke verplichtingen en financiële aansprakelijkheid aan te gaan;

- 8) "slim elektriciteitsnetwerk": een elektriciteitsnetwerk waarbij de netwerkbeheerder **specifieke acties** [] van de met het netwerk verbonden gebruikers, alsook informatie- en communicatietechnologie (ICT) voor de communicatie met gerelateerde netwerkbeheerders, generatoren, consumenten en/of prosumenten digitaal kan monitoren **of** [] **actief kan controleren**, met het oog op de duurzame, kostenefficiënte en veilige transmissie **of distributie** van elektriciteit;
- 9) "slim gasnet": een gasnet waarbij gebruik wordt gemaakt van innovatieve digitale **of andere** oplossingen voor de kostenefficiënte integratie van een verscheidenheid aan koolstofarme en **met name hernieuwbare** gasbronnen overeenkomstig de behoeften van consumenten en de kwaliteitseisen voor gas, teneinde de koolstofvoetafdruk van het bijbehorende gasverbruik te verkleinen, een groter aandeel hernieuwbare en koolstofarme gassen mogelijk te maken en koppelingen te maken met andere energiedragers en sectoren, **met inbegrip van de noodzakelijke fysieke verbeteringen voor de integratie van koolstofarme en met name hernieuwbare gassen**;
- 10) "**herbestemming**[]": **fysieke verbetering van bestaande aardgasinfrastructuur voor** [] **specifiek gebruik van zuivere waterstof** [].
- []
- 11) "**bevoegde instanties** []": instanties die volgens het nationaal recht bevoegd zijn voor de afgifte van verschillende vergunningen en toestemmingen betreffende de planning, het ontwerp en de bouw van onroerende goederen, met inbegrip van energie-infrastructuur;
- 12) "werkzaamheden": de aanschaf, de levering en het inzetten van componenten, systemen en diensten, inclusief software, en de uitvoering van ontwikkelings-, bouw- en installatieactiviteiten in verband met een project, alsmede de oplevering van de installaties en de inbedrijfstelling van een project;

- 13) "studies": activiteiten die nodig zijn ter voorbereiding van de uitvoering van projecten, zoals voorbereidende en haalbaarheidsstudies, evaluatie-, test- en validatieonderzoeken, met inbegrip van software, en alle andere technische ondersteuningsmaatregelen, waaronder aan de werkzaamheden voorafgaande activiteiten die nodig zijn voor de vaststelling en ontwikkeling van een project en voor de besluitvorming over de financiering ervan, zoals onderzoek van de betrokken locaties en het opzetten van het financieringsplan;
- 14) "nationale regulerende instantie": een nationale regulerende instantie die is aangewezen overeenkomstig artikel 39, lid 1, van Richtlijn 2009/73/EG of artikel 57, lid 1, van Richtlijn (EU) 2019/944;
- 15) "inbedrijfstelling": het proces waarbij een project in werking wordt gesteld zodra de constructie is voltooid;
- 16) "[] **bevoegde nationale regulerende instanties**": de nationale regulerende instanties in de lidstaten [] **waar een project wordt ondergebracht of die grensoverschrijdend de kosten delen van een project dat een aanzienlijk positief effect heeft**;
- 17) "klimaatadaptatie": een proces dat ervoor zorgt dat energie-infrastructuur bestand is tegen de potentiële nadelige gevolgen van klimaatverandering door middel van een klimaatkwetsbaarheids- en risicobeoordeling, onder meer door de nodige aanpassingsmaatregelen;
- []
- []
- 18) "**concurrerende projecten**": **projecten die dezelfde vastgestelde infrastructuurkloof of regionale infrastructuurbehoefte geheel of gedeeltelijk aanpakken.**

HOOFDSTUK II

PROJECTEN VAN GEMEENSCHAPPELIJK BELANG EN PROJECTEN VAN WEDERZIJD BELANG

Artikel 3

Unielijst van projecten van gemeenschappelijk belang en projecten van wederzijds belang

1. Er worden regionale groepen ("groepen") opgericht als omschreven in afdeling 1 van bijlage III. Het lidmaatschap van elke groep is gebaseerd op elke prioritaire corridor of prioritair gebied en het desbetreffende geografische bereik als opgenomen in bijlage I. De beslissingsbevoegdheden binnen de groepen zijn enkel voorbehouden aan lidstaten en de Commissie, het zogenaamde besluitvormingsorgaan van de groepen. **De besluitvorming in de regionale groepen is gebaseerd op consensus.**

[]

2. Elke groep stelt zijn eigen reglement van orde vast, met inachtneming van de in bijlage III opgenomen bepalingen.
3. Het besluitvormingsorgaan van elke groep stelt een regionale lijst vast, die wordt opgesteld overeenkomstig de procedure van bijlage III, afdeling 2, met [] projecten van gemeenschappelijk belang **en projecten van wederzijds belang**, de bijdrage van elk project aan de uitvoering van de prioritaire corridors en gebieden voor energie-infrastructuur en de naleving van de criteria van artikel 4. []

Wanneer een groep zijn regionale lijst opstelt:

- a) moet elk voorstel voor een project van gemeenschappelijk belang worden goedgekeurd door de landen op het grondgebied waarvan het project betrekking heeft; indien een land geen [] goedkeuring verleent, geeft dit land daarvoor een deugdelijke motivering aan de betrokken groep;

b) houdt deze rekening met het advies van de Commissie, dat ten doel heeft het aantal projecten van gemeenschappelijk belang **en projecten van wederzijds belang** beheersbaar te houden.

4. De Commissie is overeenkomstig artikel **20** van deze verordening bevoegd gedelegeerde handelingen vast te stellen [] teneinde de "Unielijst" (**met daarop projecten van gemeenschappelijk belang en projecten van wederzijds belang**) vast te stellen [], met inachtneming van artikel 172, tweede alinea, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie.

Bij de uitoefening van haar bevoegdheid ziet de Commissie erop toe dat de Unielijst elke twee jaar overeenkomstig de procedure van lid 3 van dit artikel wordt vastgesteld op basis van de regionale lijsten zoals vastgesteld door de besluitvormingsorganen van de volgens bijlage III, afdeling 1, punt 2, ingestelde groepen.

De eerste Unielijst krachtens deze verordening wordt uiterlijk op 30 november 2023 vastgesteld.

5. De Commissie **adviseert het besluitvormingsorgaan van elke groep bij de vaststelling van de regionale lijsten van voorgestelde projecten van gemeenschappelijk belang en projecten van wederzijds belang, teneinde ervoor te zorgen dat []:**

- a) daarin alleen projecten worden opgenomen die voldoen aan de in artikel 4 genoemde criteria;
- b) gezorgd wordt voor transregionale samenhang, met inachtneming van het advies van het Agentschap voor de samenwerking tussen energieregulators ("het Agentschap") als bedoeld in bijlage III, afdeling 2, punt 12;
- c) rekening wordt gehouden met de adviezen van de lidstaten als bedoeld in bijlage III, afdeling 2, punt 9;
- d) ernaar wordt gestreefd het totale aantal projecten van gemeenschappelijk belang op de Unielijst beheersbaar te houden.

6. Projecten van gemeenschappelijk belang die overeenkomstig lid 4 van dit artikel op de Unielijst zijn geplaatst onder de energie-infrastructuurcategorieën van bijlage II, punt 1, a), b), c) en e), worden integrerend onderdeel van de desbetreffende regionale investeringsplannen overeenkomstig artikel 34 van Verordening (EU) 2019/943 [] en van de desbetreffende nationale tienjarige netontwikkelingsplannen overeenkomstig artikel 51 van Richtlijn (EU) 2019/944 [] en, in voorkomend geval, andere betrokken nationale infrastructuurontwikkelingsplannen. Aan deze projecten wordt binnen elk van die plannen de hoogst mogelijke prioriteit toegekend. Dit lid is niet van toepassing op **concurrerende projecten, op projecten die nog niet rijp genoeg zijn voor een projectspecifieke kosten-batenanalyse overeenkomstig bijlage III, afdeling 2, punt 1, c), of op projecten van wederzijds belang.**

HOOFDSTUK II

PROJECTEN VAN GEMEENSCHAPPELIJK BELANG EN PROJECTEN VAN WEDERZIJDIG BELANG

Artikel 4

Criteria voor projecten van gemeenschappelijk belang en projecten van wederzijds belang

1. Projecten van gemeenschappelijk belang voldoen aan de volgende algemene criteria:
 - a) het project is noodzakelijk voor ten minste een van de prioritaire corridors en gebieden voor energie-infrastructuur;
 - b) de potentiële algemene voordelen van het project, beoordeeld volgens de respectieve specifieke criteria van lid 3, wegen op tegen de kosten, ook die op langere termijn;
 - c) het project voldoet aan ten minste een van de volgende criteria:
 - i) het heeft betrekking op ten minste twee lidstaten doordat het **direct of indirect (via interconnectie met een derde land)** de grens van twee of meer lidstaten overschrijdt;
 - ii) het is gelegen op het grondgebied, **hetzij op land, hetzij offshore**, van één lidstaat en heeft een aanzienlijk grensoverschrijdend effect als bedoeld in bijlage IV, punt 1.
 - iii) **het is gelegen op eilanden die onvoldoende zijn aangesloten op de trans-Europese energienetwerken die kleinschalige verbonden systemen of kleinschalige geïsoleerde systemen zijn overeenkomstig Richtlijn 2019/944, en een aanzienlijke bijdrage leveren aan het koolstofvrij maken van het energiesysteem van het eiland en van de Unie, en aan duurzaamheid op het grondgebied waar het is gelegen, door innovatieve en andere oplossingen waarbij ten minste twee lidstaten betrokken zijn, te ondersteunen.**

2. Projecten van wederzijds belang moeten voldoen aan de volgende algemene criteria:
- a) het project draagt aanzienlijk bij tot de in **artikel 1, lid 1, genoemde klimaat- en energiedoelstellingen** van de Unie en van het derde land, en tot duurzaamheid, onder meer door de integratie van hernieuwbare energie in het netwerk en de transmissie en **distributie** van hernieuwbare energie naar belangrijke verbruikscentra en opslagfaciliteiten, en;
 - b) de potentiële algemene voordelen van het project, beoordeeld volgens de respectieve specifieke criteria van lid 3 **op Europees niveau** , wegens op tegen de kosten ervan, ook die op langere termijn;
 - c) het project is gelegen op het grondgebied van ten minste één lidstaat en op het grondgebied van ten minste één derde land, en heeft een aanzienlijk grensoverschrijdend effect als bedoeld in bijlage IV, punt 2;
 - d) voor het op het grondgebied van een **lidstaat** gelegen deel is het project in overeenstemming met de Richtlijnen 2009/73/EG en (EU) 2019/944, voor zover het binnen de in de punten 1 en 3 van bijlage II beschreven infrastructuurcategorieën valt;
 - e) het betrokken derde land of de betrokken derde landen hebben een convergerend **beleidskader** dat de algemene beleidsdoelstellingen van de Unie ondersteunt, met name om te zorgen voor:
 - i) een goed werkende interne energiemarkt;
 - ii) energievoorzieningszekerheid op basis van samenwerking en solidariteit;
 - iii) een energiesysteem, met inbegrip van productie, transmissie en distributie, dat op schema ligt voor **het bereiken van klimaatneutraliteit** in overeenstemming met de Overeenkomst van Parijs en de klimaatdoelstellingen van de Unie; en waarbij, met name, koolstoflekkage wordt voorkomen.

- f) het betrokken derde land of de betrokken derde landen ondersteunen de in artikel 7 bedoelde prioritaire status van het project en zeggen toe zich te houden aan een tijdschema voor versnelde uitvoering en andere beleidsmaatregelen en regelgevende steunmaatregelen dat vergelijkbaar is met dat voor projecten van gemeenschappelijk belang in de Unie.
3. De volgende specifieke criteria zijn van toepassing op projecten van gemeenschappelijk belang die vallen binnen specifieke energie-infrastructuurcategorieën:
- a) wat projecten voor elektriciteitstransmissie, **-distributie** en -opslag betreft die vallen binnen de energie-infrastructuurcategorieën van bijlage II, punt 1, a), b), c) en e): het project draagt aanzienlijk bij tot duurzaamheid door de integratie van hernieuwbare energie in het netwerk en de transmissie **of distributie** van hernieuwbare energie naar belangrijke verbruikscentra en opslagfaciliteiten, en ten minste een van de volgende specifieke criteria:
- i) marktintegratie, onder meer door het isolement **op energiegebied** van ten minste één lidstaat op te heffen en knelpunten in de energie-infrastructuur te verminderen; concurrentie, **interoperabiliteit** en systeemflexibiliteit;
- ii) voorzieningszekerheid, onder meer door interoperabiliteit, systeemflexibiliteit, cyberbeveiliging, geschikte verbindingen en veilige en betrouwbare exploitatie van het systeem;
- b) wat projecten voor slimme elektriciteitsnetwerken betreft die binnen de energie-infrastructuurcategorieën van bijlage II, punt 1, d) vallen: het project draagt aanzienlijk bij tot duurzaamheid door de integratie van hernieuwbare energie in het netwerk, en ten minste twee van de volgende specifieke criteria:
- i) voorzieningszekerheid, onder meer door efficiëntie en interoperabiliteit van elektriciteitstransmissie en -distributie bij dagelijkse netwerkexploitatie, het voorkomen van congestie, en integratie en betrokkenheid van netwerkgebruikers;

- ii) marktintegratie, onder meer door efficiënte exploitatie van het systeem en gebruik van interconnectoren;
 - iii) netwerkveiligheid, flexibiliteit en kwaliteit van de voorziening, onder meer door een ruimere toepassing van innovatie op het gebied van balancering, cyberbeveiliging, monitoring, toezicht op het systeem en foutencorrectie;
 - iv) **vergemakkelijken van de integratie van de slimme-energiesector door koppelingen te maken met andere energiedragers en sectoren en vraagsturing mogelijk te maken.**
- c) wat projecten voor het transport van koolstofdioxide betreft die vallen binnen de energie-infrastructuurcategorieën van bijlage II, punt 5: het project draagt aanzienlijk bij tot alle volgende specifieke criteria:
- i) voorkomen van koolstofdioxide-emissies zonder afbreuk te doen aan de energievoorzieningszekerheid;
 - ii) het weerbaarder en veiliger maken van het koolstofdioxidetransport;
 - iii) efficiënt gebruik van hulpbronnen, door meerdere koolstofdioxidebronnen en opslaglocaties onderling verbindbaar te maken via een gemeenschappelijke infrastructuur en minimalisering van milieurisico's en -belasting;
- d) wat waterstofprojecten betreft die vallen binnen de energie-infrastructuurcategorieën van bijlage II, punt 3: het project draagt aanzienlijk bij tot duurzaamheid, onder meer door de vermindering van broeikasgasemissies, de bevordering van het gebruik van **hernieuwbare of koolstofarme** waterstof, **bij voorkeur waterstof uit hernieuwbare bronnen []** en de ondersteuning van variabele elektriciteitsproductie door het bieden van flexibiliteit en/of oplossingen voor opslag. Voorts draagt het project aanzienlijk bij tot ten minste een van de volgende specifieke criteria:

- i) marktintegratie, onder meer door bestaande of nieuwe waterstofnetwerken van lidstaten met elkaar te verbinden, of door anderszins mee te werken aan het ontstaan van een netwerk voor het transport en de opslag van waterstof dat de hele Unie beslaat, en door de interoperabiliteit van verbonden systemen te waarborgen;
 - ii) voorzieningszekerheid en flexibiliteit, onder meer door geschikte verbindingen en door een veilige en betrouwbare exploitatie van het systeem te bevorderen;
 - iii) concurrentie, onder meer door toegang te verlenen aan verschillende leveringsbronnen en netwerkgebruikers, op transparante en niet-discriminerende basis;
- e) wat elektrolytische cellen betreft die vallen binnen de categorie van bijlage II, punt 4: het project draagt aanzienlijk bij tot alle volgende specifieke criteria:
- i) duurzaamheid, onder meer door de vermindering van broeikasgasemissies en de bevordering van het gebruik van hernieuwbare **of koolstofarme** waterstof, **met name uit hernieuwbare bronnen**;
 - ii) voorzieningszekerheid, onder meer door bij te dragen tot een veilige, efficiënte en betrouwbare exploitatie van het systeem, of door het bieden van oplossingen voor opslag en/of flexibiliteit, zoals vraagsturing en balanceringsdiensten;
 - iii) **het mogelijk maken van flexibiliteitsdiensten zoals vraagsturing en opslag door** de facilitering van slimme integratie van de energiesector door **koppelingen te maken met andere** [] energiedragers en sectoren;
- f) wat projecten voor slimme gasnetten betreft die vallen binnen de energie-infrastructuurcategorie van bijlage II, punt 2: het project draagt aanzienlijk bij tot duurzaamheid door [] **te zorgen voor** de integratie van [] **meerdere koolstofarme en met name hernieuwbare** gassen, zoals biomethaan, of hernieuwbare waterstof, in het distributie-, [] transmissie- **en opslagsysteem** voor gas [] met het oog op de vermindering van broeikasgasemissies. Voorts draagt het project aanzienlijk bij tot ten minste een van de volgende specifieke criteria:

- i) netwerkveiligheid en kwaliteit van de voorziening door de efficiëntie en interoperabiliteit van gastransmissie en -distributie bij dagelijkse netwerkexploitatie te verbeteren, onder meer door problemen die het gevolg zijn van het injecteren van gasen van verschillende kwaliteit aan te pakken via de inzet van innovatieve technologieën en cyberbeveiliging;
 - ii) marktwerking en klantendiensten;
 - iii) vergemakkelijken van de integratie van de slimme-energiesector door koppelingen te maken met andere energiedragers en sectoren en vraagsturing mogelijk te maken.
4. Wat de projecten betreft die vallen binnen de energie-infrastructuurcategorieën van bijlage II, punten 1 tot en met [] 5, wordt de bijdrage aan de in lid 3 van dit artikel genoemde criteria beoordeeld overeenkomstig de in bijlage IV, punten 3 tot en met [] 8, vermelde indicatoren.
5. Om de evaluatie van alle projecten die in aanmerking kunnen komen als projecten van gemeenschappelijk belang en die kunnen worden opgenomen in een regionale lijst te vergemakkelijken, dient elke groep de bijdrage van elk project aan de totstandbrenging van dezelfde prioritaire corridor of hetzelfde prioritaire gebied op een transparante en objectieve manier te beoordelen. Elke groep stelt zijn beoordelingsmethode vast aan de hand van de geaggregeerde bijdrage aan de in lid 3 bedoelde criteria. Deze beoordeling resulteert in een rangschikking van de projecten voor intern gebruik door de groep. De regionale lijst noch de Unielijst bevat een rangschikking, noch mag de rangschikking worden gebruikt voor een eventuele latere bestemming, behalve in het geval omschreven in bijlage III, afdeling 2, punt 13 [].

Bij de beoordeling van projecten dient elke groep de nodige aandacht te besteden aan:

- a) de urgentie van elk voorgesteld project om te kunnen voldoen aan de energie- en **klimaatdoelen** van de Unie [], marktintegratie, concurrentie, duurzaamheid en voorzieningszekerheid;
- b) de complementariteit van het project met andere voorgestelde projecten;
- c) wat betreft projecten die, op dat moment, projecten van gemeenschappelijk belang zijn, de voortgang van het project en de nakoming van de rapportage- en transparantieverplichtingen.

Wat projecten voor slimme elektriciteitsnetwerken en slimme gasnetten betreft die binnen de energie-infrastructuurcategorie van bijlage II, punt 1, d), en punt 2 vallen, wordt er voor projecten die dezelfde twee lidstaten raken een ranglijst opgesteld, en moet er ook worden gekeken naar het aantal gebruikers dat door het project wordt geraakt, het jaarlijkse energieverbruik en het aandeel opgewekte energie uit niet-regelbare energiebronnen in het gebied van die gebruikers.

Artikel 5

Uitvoering en monitoring

1. De projectpromotoren stellen een uitvoeringsplan voor projecten van [] **de Unielijst** op, met inbegrip van een tijdschema voor:
 - a) haalbaarheids- en ontwerpstudies, onder meer met betrekking tot klimaatadaptatie en inachtneming van de milieuwetgeving en van het beginsel "geen ernstige afbreuk doen" [];
 - b) de goedkeuring door de nationale regulerende instantie of een andere betrokken autoriteit;
 - c) de bouw en de inbedrijfstelling;
 - d) het schema voor het vergunningverleningsproces als bedoeld in artikel 10, lid 5, punt b).
2. TSB's, **DSB's** [] en andere exploitanten werken samen om de ontwikkeling van projecten van gemeenschappelijk belang in hun gebied te vergemakkelijken.
3. Het Agentschap en de betrokken groepen monitoren de bij de uitvoering van de projecten van gemeenschappelijk belang geboekte vooruitgang en doen zo nodig aanbevelingen om de uitvoering van projecten van gemeenschappelijk belang te vergemakkelijken. De groepen kunnen verzoeken aanvullende informatie te verstrekken overeenkomstig de leden 4, 5 en 6, vergaderingen met de betrokken partijen beleggen en de Commissie verzoeken de verstrekte informatie ter plaatse te verifiëren.

4. Uiterlijk op 31 december van elk jaar volgend op het jaar waarin een project van gemeenschappelijk belang overeenkomstig artikel 3 op de Unielijst wordt geplaatst, dienen de projectpromotoren, voor elk project dat valt binnen de categorieën van bijlage II, punten 1 tot en met [] 5, een jaarverslag in bij de in artikel 8 bedoelde bevoegde instantie.

Dit verslag bevat gegevens over:

- a) de voortgang bij de ontwikkeling, bouw en inbedrijfstelling van het project, met name wat betreft vergunningverlenings- en raadplegingsprocedures, alsook de inachtneming van de milieuwetgeving, van het beginsel dat het project "geen ernstige afbreuk doet" aan het milieu, en de genomen maatregelen voor klimaatadaptatie;
 - b) indien van toepassing, de vertraging ten opzichte van het uitvoeringsplan, de redenen voor die vertraging, alsook bijzonderheden over andere moeilijkheden;
 - c) in voorkomend geval een herzien plan om de vertraging in te halen.
5. **Vóór [] eind februari van elk jaar na het jaar waarin de projectpromotor het in lid 4 van dit artikel bedoelde verslag moet indienen**, dienen de in artikel 8 bedoelde bevoegde instanties bij [] de respectieve groep het in lid 4 van dit artikel bedoelde verslag in, aangevuld met informatie over de vooruitgang en, indien van toepassing, over de opgelopen vertraging bij de uitvoering van de projecten van gemeenschappelijk belang op hun grondgebied met betrekking tot de vergunningverleningsprocessen, en over de redenen van die vertraging. De bijdrage van de bevoegde instanties aan het verslag wordt duidelijk als zodanig aangeduid en opgesteld zonder de door de projectpromotoren ingediende tekst te wijzigen.
6. Uiterlijk op 30 april van elk jaar, wanneer er een nieuwe Unielijst moet worden vastgesteld, dient het Agentschap bij de groepen een geconsolideerd verslag in met betrekking tot de projecten van gemeenschappelijk belang die onder de bevoegdheid van de nationale regulerende instanties vallen, met een evaluatie van de geboekte vooruitgang, en doet het, in voorkomend geval, aanbevelingen omtrent de manieren waarop vertragingen kunnen worden weggewerkt en de ondervonden problemen kunnen worden opgelost. In dat geconsolideerde verslag wordt overeenkomstig artikel 5 van Verordening (EU) 2019/942 de consistente uitvoering van de Uniebrede netontwikkelingsplannen met betrekking tot de prioritaire corridors en gebieden voor energie-infrastructuur geëvalueerd.

7. Wanneer de inbedrijfstelling van een project van gemeenschappelijk belang anders dan om dwingende redenen buiten de macht van de projectpromotor, vertraging oploopt ten opzichte van het uitvoeringsplan, zijn de volgende maatregelen van toepassing:
- a) de nationale regulerende instanties zorgen ervoor dat de investeringen worden uitgevoerd, voor zover de in artikel 51, lid 7, punt a), b) of c), van Richtlijn (EU) 2019/944 en artikel 22, lid 7, punt a), b) of c), van Richtlijn 2009/73/EG bedoelde maatregelen volgens de desbetreffende nationale wetgeving van toepassing zijn;
 - b) de projectpromotor kiest een derde partij om het project in zijn geheel of ten dele te financieren of uit te voeren indien de maatregelen van de nationale regulerende instanties overeenkomstig punt a) niet van toepassing zijn. De projectpromotor doet dit voordat de datum van inbedrijfstelling meer dan twee jaar is vertraagd ten opzichte van de in het uitvoeringsplan genoemde datum;
 - c) de lidstaat of, wanneer een lidstaat aldus heeft bepaald, de nationale regulerende instantie kan, indien er geen derde partij gekozen wordt in overeenstemming met punt b), binnen twee maanden na het verstrijken van de in punt b) bedoelde termijn een derde partij aanwijzen die het project zal financieren of uitvoeren en die door de projectpromotor moet worden aanvaard;
 - d) de Commissie mag, voor zover de betrokken lidstaten daarmee akkoord gaan en daaraan volledig meewerken, een oproep tot het indienen van voorstellen doen, die open staat voor elke derde partij die in staat is projectpromotor te worden teneinde het project volgens het overeengekomen tijdschema uit te voeren, indien de vertraging ten opzichte van de datum van inbedrijfstelling in het uitvoeringsplan meer dan twee jaar en twee maanden bedraagt;
 - e) wanneer punt c) of d) wordt toegepast, verstrekt de systeembeheerder in wiens gebied de investering plaatsvindt, de bij de uitvoering betrokken beheerders of investeerders of derde partij alle informatie die nodig is om de investering te realiseren, verbindt hij de nieuwe inrichtingen aan het transmissienetwerk **of, waar van toepassing, aan het distributienetwerk** en doet hij in het algemeen al het mogelijke om de uitvoering van de investering en de veilige, betrouwbare en efficiënte exploitatie en het onderhoud van het project van gemeenschappelijk belang te vergemakkelijken.

8. Een project van gemeenschappelijk belang kan overeenkomstig de procedure van artikel 3, lid 4, van de Unielijst worden verwijderd wanneer de opname op die lijst berustte op incorrecte informatie die bepalend was voor opname, of wanneer het project niet in overeenstemming is met het Unierecht.
9. Projecten die niet meer op de Unielijst staan, verliezen alle uit deze verordening voortvloeiende rechten en verplichtingen verbonden aan de status van project van gemeenschappelijk belang.

[]

10. Dit artikel laat elke financiële bijstand die de Unie voor een project van gemeenschappelijk belang heeft toegekend vóór het besluit om het van de Unielijst te verwijderen, onverlet.

Artikel 6

Europese coördinatoren

1. Wanneer er grote problemen zijn bij de uitvoering van een project van gemeenschappelijk belang, kan de Commissie, met instemming van de betrokken lidstaten, voor een periode van maximaal één jaar, die twee keer kan worden verlengd, een Europese coördinator aanwijzen.
2. De Europese coördinator:
 - a) bevordert de projecten waarvoor hij of zij als Europees coördinator is aangewezen en de grensoverschrijdende dialoog tussen de projectpromotoren en de betrokken belanghebbenden;
 - b) staat alle partijen waar nodig bij tijdens de raadpleging van de betrokken belanghebbenden en bij het verkrijgen van de nodige vergunningen voor de projecten;
 - c) dient in voorkomend geval de projectpromotoren van advies omtrent de financiering van het project;

- d) zorgt ervoor dat de betrokken lidstaten de nodige steun en strategische leiding verlenen voor de voorbereiding en uitvoering van de projecten;
 - e) dient ieder jaar en, in voorkomend geval, na de beëindiging van zijn of haar mandaat, een verslag in bij de Commissie over de voortgang van de projecten en over alle moeilijkheden en obstakels die de inbedrijfstelling van de projecten aanzienlijk kunnen vertragen. De Commissie stuurt dit verslag door naar het Europees Parlement en de betrokken groepen.
3. De Europese coördinator wordt gekozen op basis van zijn of haar ervaring met betrekking tot de aan hem of haar toegewezen specifieke taken voor de projecten in kwestie.
 4. In het besluit houdende aanwijzing van een Europese coördinator wordt de opdracht omschreven, meer bepaald de duur van het mandaat, de specifieke taken en de desbetreffende termijnen en de te hanteren methodologie. De coördinatie-inspanning staat in verhouding tot de complexiteit en de geraamde kosten van de projecten.
 5. De betrokken lidstaten werken volledig samen met de Europese coördinator bij de uitvoering van zijn of haar in de leden 2 en 4 omschreven taken.

HOOFDSTUK III

VERGUNNINGVERLENING EN INSPRAAK VAN HET PUBLIEK

Artikel 7

"Prioritaire status" van projecten op de Unielijst []

1. De vaststelling van de Unielijst stelt, met het oog op eventueel te nemen besluiten in het vergunningverleningsproces, de noodzaak van deze projecten vanuit het oogpunt van energiebeleid vast, ongeacht de exacte locatie of de routing van het project of de daarbij gebruikte technologie. **Dit lid is niet van toepassing op concurrerende projecten of op projecten die nog niet rijp genoeg zijn voor een projectspecifieke kosten-batenanalyse overeenkomstig bijlage III, afdeling 2, punt 1, c).**
2. Met het oog op een efficiënte administratieve afhandeling van de aanvraagdossiers met betrekking tot projecten van gemeenschappelijk belang, zien projectpromotoren en alle betrokken instanties erop toe dat deze dossiers zo snel mogelijk worden behandeld **overeenkomstig het nationale recht en het recht van de Unie.**
3. Onverminderd de Unierechtelijke verplichtingen, krijgen projecten van gemeenschappelijk belang, indien het nationale recht die status kent, de hoogst mogelijke nationale status en worden zij als zodanig behandeld bij de vergunningverlening – en, indien het nationale recht daarin voorziet, bij de ruimtelijke ordening – ook projecten op het gebied van milieueffectbeoordelingen, indien en voor zover het nationale recht in een dergelijke behandeling voorziet voor het betreffende type energie-infrastructuur.
4. Alle procedures voor geschillenbeslechting, beroepsprocedures, bezwaarschriften en rechtsmiddelen in verband met projecten van gemeenschappelijk belang voor een nationale rechterlijke instantie of kamer, met inbegrip van bemiddeling of arbitrage, indien het nationale recht daarin voorziet, worden als urgent behandeld, **indien en voor zover het nationale recht dergelijke urgentieprocedures kent.** []

5. De lidstaten beoordelen met inachtneming van de bestaande richtsnoeren van de Commissie voor het stroomlijnen van de milieubeoordelingsprocedures voor projecten van gemeenschappelijk belang, via welke wetgevings- en niet-wetgevingsmaatregelen de procedures voor milieueffectbeoordeling dienen te worden gestroomlijnd en hoe voor een coherente toepassing ervan moet worden gezorgd, en stellen de Commissie van het resultaat daarvan in kennis.
6. Uiterlijk op [1 september 2022] nemen de lidstaten de niet-wetgevingsmaatregelen die zij uit hoofde van lid 5 hebben vastgesteld.
7. Uiterlijk op [1 januari 2023] nemen de lidstaten de wetgevingsmaatregelen die zij uit hoofde van lid 5 hebben vastgesteld. Deze maatregelen laten de Unierechtelijke verplichtingen onverlet.
8. **Met betrekking tot de in artikel 6, lid 4, van Richtlijn 92/43/EEG en artikel 4, lid 7, van Richtlijn 2000/60/EG bedoelde milieueffecten gelden projecten van gemeenschappelijk belang, mits aan alle in die richtlijnen neergelegde voorwaarden is voldaan, uit een oogpunt van energiebeleid als projecten van openbaar belang en kan worden gesteld dat hierbij sprake is van een dwingend openbaar belang.**

Wanneer het advies van de Commissie overeenkomstig Richtlijn 92/43/EEG vereist is, zien de Commissie en de in artikel 9 van deze verordening bedoelde bevoegde instantie erop toe dat het besluit betreffende het dwingend openbaar belang van een project wordt genomen binnen de in artikel 10, lid 1, van deze verordening genoemde termijn. **Dit lid is niet van toepassing op concurrerende projecten of op projecten die nog niet rijp genoeg zijn voor een projectspecifieke kosten-batenanalyse overeenkomstig bijlage III, afdeling 2, punt 1, c).**

Artikel 8

Organisatie van het vergunningverleningsproces

1. Uiterlijk op [1 januari 2022] actualiseert elke lidstaat indien nodig de aanwijzing van één nationale bevoegde instantie die verantwoordelijk is voor het vergemakkelijken en coördineren van het vergunningverleningsproces voor projecten van gemeenschappelijk belang.
2. De verantwoordelijkheid van de in lid 1 bedoelde bevoegde instantie en/of de haar toebedeelde taken kunnen per project van gemeenschappelijk belang of per specifieke categorie van projecten van gemeenschappelijk belang worden gedelegeerd aan of uitgevoerd door een andere instantie, op voorwaarde dat:
 - a) de bevoegde instantie de Commissie van deze bevoegdheidsdelegatie in kennis stelt en dat de in die kennisgeving opgenomen informatie door de bevoegde instantie of door de projectpromotor op de in artikel 9, lid 7, bedoelde website wordt gepubliceerd;
 - b) per project van gemeenschappelijk belang slechts één instantie verantwoordelijk is, dat zij in het proces dat tot het raambesluit voor een bepaald project van gemeenschappelijk belang leidt, het enige aanspreekpunt is voor de projectpromotor en dat zij de indiening coördineert van alle relevante documenten en informatie.

De bevoegde instantie mag de verantwoordelijkheid voor de vaststelling van termijnen behouden, behoudens de in artikel 10 vastgestelde termijnen.

3. De bevoegde instantie vereenvoudigt, onverminderd de relevante eisen uit hoofde van het **nationale** en internationale recht en het Unierecht, de vaststelling van het raambesluit, **als omschreven in artikel 2, lid 2.** [] Het raambesluit wordt binnen het tijdsbestek genoemd in artikel 10, leden 1 en 2, en overeenkomstig een van de volgende regelingen bekendgemaakt:
 - a) geïntegreerde regeling : het raambesluit wordt door de bevoegde instantie vastgesteld en is het enige juridisch bindende besluit dat voortvloeit uit de wettelijk voorgeschreven vergunningverleningsprocedure.
Wanneer ook andere autoriteiten bij het project betrokken zijn, kunnen zij in overeenstemming met het nationale recht hun advies uitbrengen als input voor de procedure, en met dit advies wordt rekening gehouden door de bevoegde instantie;

- b) gecoördineer de regeling : het raambesluit omvat meerdere, door de diverse betrokken instanties vastgestelde besluiten, die elk afzonderlijk juridisch bindend zijn en door de bevoegde instantie moeten worden gecoördineerd. De bevoegde instantie kan een werkgroep instellen waarin alle betrokken instanties zijn vertegenwoordigd om overeenkomstig artikel 10, lid 5 [], punt b), een vergunningverleningsschema op te stellen en de uitvoering daarvan te monitoren en te coördineren. De bevoegde instantie stelt in overleg met de andere betrokken instanties, in voorkomend geval in overeenstemming met het nationale recht, en behoudens de overeenkomstig artikel 10 vastgestelde termijnen, voor elk geval afzonderlijk een redelijke termijn vast waarbinnen de afzonderlijke besluiten moeten worden genomen. De bevoegde instantie kan een afzonderlijk besluit vaststellen namens een andere betrokken instantie wanneer het door die instantie vast te stellen besluit niet binnen de vastgelegde termijn is genomen en de vertraging niet afdoende kan worden verantwoord, of kan – indien aldus bepaald in het nationale recht en voor zover verenigbaar met het Unierecht – zich op het standpunt stellen dat een andere betrokken nationale instantie het project heeft goedgekeurd, dan wel afgewezen, wanneer het besluit van die instantie niet binnen de gestelde termijn is genomen. Indien aldus bepaald in het nationale recht, kan de bevoegde instantie een afzonderlijk besluit van een andere nationale betrokken instantie naast zich neerleggen wanneer zij oordeelt dat de door de betrokken nationale instantie gebruikte argumenten onvoldoende grondslag vormen voor dit besluit; in dat geval zorgt de bevoegde instantie ervoor dat de betreffende eisen overeenkomstig het internationale recht en het Unierecht in acht worden genomen en rechtvaardigt zij haar besluit;

- c) **samenwerkingsregeling** : het raambesluit wordt gecoördineerd door de bevoegde instantie. De bevoegde instantie stelt in overleg met de andere betrokken instanties, in voorkomend geval in overeenstemming met het nationale recht, en behoudens de overeenkomstig artikel 10 vastgestelde termijnen, voor elk geval afzonderlijk een redelijke termijn vast waarbinnen de afzonderlijke besluiten moeten worden genomen. Zij ziet toe op de naleving van de termijnen door de betrokken instanties.

Indien van toepassing kunnen de lidstaten alternatieve regelingen gebruiken overeenkomstig het nationale recht, indien die regeling bijdraagt tot een efficiëntere en snellere uitvaardiging van het raambesluit. De lidstaten verstrekken de Commissie de motivering van die optie.

De bevoegdheid van de betrokken instanties kan worden vervat in de bevoegdheid van de overeenkomstig artikel 8, lid 1, aangewezen nationale bevoegde instantie, of zij kunnen tot op zekere hoogte hun onafhankelijke bevoegdheid behouden overeenkomstig de respectieve vergunningsregeling die de lidstaat overeenkomstig dit lid kiest om de vaststelling van het raambesluit te vergemakkelijken en daartoe samen te werken met de nationale bevoegde instantie.

Indien een betrokken instantie niet verwacht binnen de vastgestelde termijn een individueel besluit te nemen, stelt die instantie de bevoegde instantie daarvan onverwijld in kennis, met opgave van de redenen voor de vertraging. Vervolgens stelt de bevoegde instantie een nieuwe termijn vast waarbinnen dat afzonderlijke besluit moet worden genomen, in overeenstemming met de in artikel 10 vastgestelde algemene termijnen.

De lidstaten kunnen, met inachtneming van de nationale bijzonderheden op het gebied van planning en vergunningverlening, kiezen tussen de drie regelingen bedoeld in de eerste alinea, punten a), b) en c), om hun procedures te vereenvoudigen en te coördineren, waarbij de voorkeur moet uitgaan naar de meest effectieve regeling. Wanneer een lidstaat voor de samenwerkingsregeling kiest, stelt hij de Commissie in kennis van de redenen daarvoor.

4. De lidstaten kunnen voor onshore- en offshoreprojecten van gemeenschappelijk belang ook andere regelingen van lid 3 toepassen.
5. Wanneer er voor een project van gemeenschappelijk belang in twee of meer lidstaten besluiten moeten worden genomen, nemen de respectieve bevoegde instanties alle nodige maatregelen voor een efficiënte en effectieve onderlinge samenwerking **en communicatie** [], met inbegrip van de in artikel 10, lid 5, bedoelde maatregelen. De lidstaten spannen zich in om te komen tot gezamenlijke procedures, met name wat betreft milieueffectbeoordeling.

[]

Artikel 9

Transparantie en inspraak van het publiek

1. Uiterlijk op [1 mei 2023] maakt de lidstaat of de bevoegde instantie, **in voorkomend geval**, in samenwerking met de andere betrokken instanties, een geactualiseerde handleiding bekend van vergunningverleningsprocedures voor projecten van gemeenschappelijk belang, met daarin ten minste de in bijlage VI, punt 1, gespecificeerde informatie. De handleiding is niet juridisch bindend, maar kan verwijzen naar toepasselijke wettelijke bepalingen of die citeren. De nationale bevoegde instanties **kunnen, in voorkomend geval**, [] bij de ontwikkeling van hun procedurehandboek ruggespraak houden met de buurlanden en synergie met hen behalen.
2. Onverminderd het milieurecht en de eisen overeenkomstig het Verdrag van Aarhus en het Verdrag van Espoo en het betreffende Unierecht, nemen alle bij het vergunningverleningsproces betrokken partijen de beginselen voor inspraak van het publiek in acht als uiteengezet in bijlage VI, punt 3.

3. Binnen een indicatieve periode van drie maanden na de start van het vergunningverleningsproces overeenkomstig artikel 10, lid 1, punt a), stelt de projectpromotor een ontwerp betreffende de inspraak van het publiek op en dient hij dit in bij de bevoegde instantie, overeenkomstig het in de in lid 1 bedoelde handleiding beschreven proces en conform de in bijlage VI vastgestelde richtsnoeren. Binnen drie maanden na ontvangst verzoekt de bevoegde instantie om wijziging van dit ontwerp of keurt zij het concept van inspraak van het publiek goed. Daarbij houdt de bevoegde instantie rekening met elke vorm van inspraak van het publiek of raadpleging die plaatsvond vóór het begin van het vergunningverleningsproces, voor zover die inspraak of raadpleging voldeed aan de eisen van dit artikel.

Wanneer de projectpromotor voornemens is in een goedgekeurd ontwerp ingrijpende wijzigingen aan te brengen, stelt hij de bevoegde instantie daarvan in kennis. In dat geval kan de bevoegde instantie om wijzigingen verzoeken.

4. Wanneer het nationale recht daar niet reeds in voorziet en daarbij dezelfde of hogere normen aanlegt, organiseert de projectpromotor of, wanneer zulks naar het nationale recht is voorgeschreven, de bevoegde instantie ten minste één openbare raadpleging voordat het definitieve en volledige aanvraagdossier overeenkomstig artikel 10, lid 1, punt a), wordt ingediend bij de bevoegde instantie. Die openbare raadpleging laat publieksraadplegingen die krachtens artikel 6, lid 2, van Richtlijn 2011/92/EU na indiening van een vergunningsaanvraag moeten worden gehouden, onverlet. Bij de openbare raadpleging worden de in bijlage VI, punt 3, a), bedoelde belanghebbenden in een vroeg stadium over het project geïnformeerd en wordt aan de hand daarvan de meest geschikte locatie of het meest geschikte traject bepaald, mede met het oog op **alle gevolgen die op grond van Unierechtelijke of nationaalrechtelijke overwegingen []** voor het project relevant zijn, alsmede alle relevante kwesties die in het aanvraagdossier moeten worden behandeld. De openbare raadpleging voldoet aan de in bijlage VI, punt 5, vastgestelde minimumvereisten. **Onverminderd de procedure- en transparantieregels in de lidstaten** publiceert de projectpromotor op de in lid 7 van dit artikel bedoelde website een verslag waarin wordt toegelicht hoe de tijdens de openbare raadplegingen geformuleerde meningen meegenomen zijn, door te laten zien welke wijzigingen zijn aangebracht in de locatie, het traject en het ontwerp van het project of door te verantwoorden waarom deze meningen niet meegenomen zijn.

De projectpromotor stelt een verslag op met een overzicht van de resultaten van de activiteiten die tot doel hadden het publiek vóór de indiening van het aanvraagdossier bij de zaak te betrekken, ook wat betreft de activiteiten die voor de aanvang van het vergunningverleningsproces hebben plaatsgevonden.

De projectpromotor dient de in de eerste en tweede alinea bedoelde verslagen samen met het aanvraagdossier in bij de bevoegde instantie. In het raambesluit wordt afdoende rekening gehouden met de resultaten van deze verslagen.

5. Bij grensoverschrijdende projecten waarbij twee of meer lidstaten betrokken zijn, vinden de openbare raadplegingen overeenkomstig lid 4 in elk van de betrokken lidstaten plaats binnen een termijn van maximaal twee maanden te rekenen vanaf de datum waarop de eerste openbare raadpleging is gestart.
6. Bij projecten die waarschijnlijk aanzienlijke grensoverschrijdende effecten zullen hebben in een of meer aangrenzende lidstaten, waarbij artikel 7 van Richtlijn 2011/92/EU en het Verdrag van Espoo van toepassing zijn, wordt de relevante informatie beschikbaar gesteld aan de bevoegde instantie van de aangrenzende lidstaten. De bevoegde instanties van de betrokken aangrenzende lidstaten laten in voorkomend geval bij het kennisgevingsproces weten of zij, dan wel een andere betrokken instantie, willen deelnemen aan de betreffende procedures van openbare raadpleging.
7. De projectpromotor opent een aan de website van de Commissie en het in artikel 22 bedoelde transparantieplatform gekoppelde website met relevante informatie over het project van gemeenschappelijk belang, die voldoet aan de in bijlage VI, punt 6, gespecificeerde eisen. Deze website wordt regelmatig geactualiseerd. Commercieel gevoelige informatie blijft vertrouwelijk.

Projectpromotoren maken relevante informatie ook bekend via andere geschikte publicatiekanalen die openbaar zijn voor het publiek.

Duur en verloop van het vergunningverleningsproces

1. Het vergunningverleningsproces bestaat uit twee procedures:
 - a) de procedure voorafgaand aan de aanvraag, namelijk de periode tussen de start van het vergunningverleningsproces en de aanvaarding van het aanvraagdossier door de bevoegde instantie, wordt afgewikkeld binnen een indicatieve periode van twee jaar.
Wanneer zij dit wenselijk achten, mogen de lidstaten een kortere termijn voorschrijven. In dat geval mag bij de procedure voorafgaand aan de aanvraag de door de lidstaat vastgestelde termijn niet worden overschreden. De lidstaten kunnen besluiten dat de procedure voorafgaand aan de aanvraag facultatief is voor kleinere projecten.

De procedure voorafgaand aan de aanvraag omvat, indien nodig, het opstellen van eventuele milieurapporten door de projectpromotoren, met inbegrip van de documentatie inzake klimaatadaptatie.

Om de start van het vergunningverleningsproces vast te leggen, melden de projectpromotoren het project schriftelijk aan bij de bevoegde instanties van de betrokken lidstaten en laten de desbetreffende kennisgeving vergezeld gaan van een redelijk gedetailleerde samenvatting van het project. Uiterlijk drie maanden na de ontvangst van de kennisgeving bevestigt de bevoegde instantie schriftelijk de kennisgeving of, wanneer zij van oordeel is dat het project niet rijp genoeg is om het vergunningverleningsproces te kunnen starten, weigert zij de kennisgeving, mede namens de andere betrokken instanties. In het geval van een weigering rechtvaardigt de bevoegde instantie haar besluit, mede namens de andere betrokken instanties. De datum van ondertekening van de aanvaarding van de kennisgeving door de bevoegde instantie is de startdatum van het vergunningverleningsproces. Wanneer twee of meer lidstaten betrokken zijn, is de datum van aanvaarding van de laatste kennisgeving van de bevoegde instantie de startdatum van het vergunningverleningsproces.

De bevoegde instanties zorgen ervoor dat de vergunningverlening voor elke categorie van projecten van gemeenschappelijk belang overeenkomstig dit hoofdstuk wordt versneld. Daartoe passen de bevoegde instanties hun eisen voor de start van het vergunningverleningsproces en voor de aanvaarding van het ingediende aanvraagdossier aan, om ze geschikt te maken voor projecten [] waarvoor vanwege hun aard, **schaal of het ontbreken van een verplichte milieueffectbeoordeling op grond van het nationale recht** [] wellicht minder toestemmingen en goedkeuringen nodig zijn om de fase "bouwklaar" te bereiken en de **in artikel 9 en artikel 10, lid 4, bedoelde** procedure voorafgaand aan de aanvraag derhalve niet hoeft te worden toegepast. []

- b) de wettelijk voorgeschreven vergunningverleningsprocedure, namelijk de periode die ingaat bij de datum van aanvaarding van het ingediende aanvraagdossier en eindigt bij de vaststelling van het raambesluit, mag maximaal één jaar en zes maanden in beslag nemen. Wanneer zij dit wenselijk achten, mogen de lidstaten een kortere termijn voorschrijven. **In dat geval mag de vergunningverleningsprocedure de door de lidstaat vastgestelde termijn niet overschrijden.**

2. De bevoegde instantie zorgt ervoor dat de twee procedures als bedoeld in lid 1 gezamenlijk maximaal drie jaar en zes maanden, **of een kortere, door de lidstaten vastgestelde periode** in beslag nemen. Wanneer de bevoegde instantie echter van oordeel is dat een of beide procedures van het vergunningverleningsproces niet zal kunnen worden afgerond binnen de in lid 1 bedoelde termijnen, kan zij evenwel besluiten om vóór het verstrijken daarvan en per geval een of beide termijnen te verlengen. **In beginsel moet de bevoegde instantie de termijn voor beide procedures samen met maximaal negen maanden verlengen** [].

Wanneer de termijn wordt verlengd [], stelt de bevoegde instantie de betrokken groep daarvan op de hoogte en stelt zij deze in kennis van de genomen of te nemen maatregelen om het vergunningverleningsproces zo snel mogelijk te kunnen afronden. De groep kan de bevoegde instantie verzoeken [] regelmatig verslag uit te brengen over de daarbij geboekte vooruitgang.

3. Geldige studies die zijn uitgevoerd of toestemmingen of vergunningen die voor een bepaald project van gemeenschappelijk belang zijn verleend voordat het vergunningverleningsproces overeenkomstig dit artikel is opgestart, worden door de bevoegde instanties bij het vergunningverleningsproces in aanmerking genomen en hoeven niet te worden herhaald, **mits zij geldig zijn naar nationaal recht.**
4. In lidstaten waar het bepalen van een route of locatie uitsluitend met het oog op een gepland project, inclusief het plannen van specifieke corridors voor netwerkinfrastructuren, geen deel kan zijn van de procedure tot vaststelling van het raambesluit, dient het betreffende besluit te worden genomen binnen een afzonderlijke periode van zes maanden, die ingaat op de datum van indiening van het definitieve en volledige aanvraagdossier door de promotor.

In dat geval wordt de in lid 2, **derde zin**, bedoelde verlengingstermijn beperkt tot zes maanden, met inbegrip van de in dit lid bedoelde procedure. **De in lid 2, vierde en vijfde zin, bedoelde verlenging van de termijn kan ook dienovereenkomstig worden toegepast nadat de in dit lid bedoelde procedure is gevolgd.**

5. De procedure voorafgaand aan de aanvraag bestaat uit de volgende stappen:
 - a) **uiterlijk 12 maanden nadat []** zij de kennisgeving heeft bevestigd overeenkomstig lid 1, punt a), bepaalt de bevoegde instantie op basis van de in bijlage VI, punt 1, e), bedoelde checklist en in nauwe samenwerking met de andere betrokken instanties, en in voorkomend geval op basis van een voorstel van de projectpromotor, de inhoud van de verslagen en documenten en de gedetailleerdheid van de informatie die als onderdeel van het aanvraagdossier door de projectpromotor moeten worden ingediend om het raambesluit aan te vragen;
 - b) de bevoegde instantie stelt, in nauwe samenwerking met de projectpromotor en de andere betrokken instanties en rekening houdend met de resultaten van de overeenkomstig punt a) uitgevoerde activiteiten, een gedetailleerd schema voor het vergunningverleningsproces op, in overeenstemming met de richtsnoeren in bijlage VI, punt 2;

[]

- c) na ontvangst van het ontwerpaanvraagdossier verzoekt de bevoegde instantie, namens zichzelf of namens de andere betrokken autoriteiten, de projectpromotor indien nodig om toezending van eventueel ontbrekende informatie met betrekking tot de in punt a) gevraagde onderwerpen. Binnen drie maanden na de indiening van de ontbrekende informatie aanvaardt de bevoegde instantie de schriftelijk, **of via een digitaal platform**, ingediende aanvraag voor behandeling. Verzoeken om aanvullende informatie kunnen alleen worden ingediend indien nieuwe omstandigheden dit rechtvaardigen.
6. De projectpromotor zorgt ervoor dat het aanvraagdossier volledig en adequaat is en wint zo vroeg mogelijk in de procedure voorafgaand aan de aanvraag het advies daarover van de bevoegde instantie in. De projectpromotor werkt volledig samen met de bevoegde instantie teneinde de termijnen in acht te nemen [].
- []
7. De in dit artikel bedoelde termijnen laten internationaalrechtelijke of Unierechtelijke verplichtingen, administratieve beroepsprocedures en rechtsmiddelen onverlet.

HOOFDSTUK IV

SECTOROVERSCHRIJDENDE INFRASTRUCTUURPLANNING

Artikel 11

Kosten-batenanalyse voor het gehele energiesysteem

1. Uiterlijk op [16 november 2022] publiceren het Europees netwerk van transmissiesysteembeheerders (ENTSB) voor elektriciteit en het ENTSB voor gas hun respectieve **ontwerp**-methodologieën, inclusief de netwerk- en marktmodellering, en doen zij die toekomen aan de lidstaten, de Commissie en het Agentschap voor een geharmoniseerde kosten-batenanalyse voor het gehele energiesysteem van de Unie voor projecten van gemeenschappelijk belang **en projecten van wederzijds belang** die binnen de categorieën van bijlage II, punt 1, a), [] c) en e), en punt 3 vallen. []

Deze methodologieën moeten worden toegepast ter voorbereiding van elk daaropvolgend Uniebreed tienjarig netontwikkelingsplan dat overeenkomstig artikel 8 van Verordening (EG) nr. 715/2009 en artikel 30 van Verordening (EU) 2019/943 wordt ontwikkeld door het ENTSB voor elektriciteit of het ENTSB voor gas. Deze methodologieën worden ontwikkeld overeenkomstig de in bijlage V omschreven beginselen en stemmen overeen met de in bijlage IV vermelde regels en indicatoren. **Zij worden gewijzigd na indiening van het in lid 8 bedoelde energiemarkt- en energienetwerkmodel.**

Voorafgaand aan de indiening van hun respectieve methodologieën voeren het ENTSB voor elektriciteit en het ENTSB voor gas uitvoerig overleg, waarbij ten minste ook de organisaties moeten worden betrokken die alle betrokken belanghebbenden vertegenwoordigen, met inbegrip van de Europese entiteit van distributiesysteembeheerders ("EU-DSB-entiteit"), [] en, indien dit zinvol wordt geacht, de nationale regulerende instanties en andere nationale autoriteiten.

2. Binnen een termijn van drie maanden na de ontvangst van de methodologieën, samen met de tijdens het overleg ontvangen input en een verslag over de wijze waarop daarmee rekening werd gehouden, brengt het Agentschap bij het ENTSB voor elektriciteit, het ENTSB voor gas, de lidstaten en de Commissie advies uit en maakt dit bekend op de website van het Agentschap.

3. **Binnen drie maanden na ontvangst van de methodologieën kunnen de lidstaten advies uitbrengen bij het ENTSB voor elektriciteit, het ENTSB voor gas en de Commissie. [] Om de raadpleging van de lidstaten te vergemakkelijken, kan de Commissie specifieke vergaderingen van de groepen organiseren om de ontwerpmethodologieën te bespreken.**

[]

4. Uiterlijk drie maanden na de dag van ontvangst van **de adviezen van het Agentschap en de lidstaten, bedoeld in de leden 2 en 3**, [] passen het ENTSB voor elektriciteit en het ENTSB voor gas hun methodologieën aan met inachtneming van **de adviezen van het Agentschap en de lidstaten** [], en dienen zij deze vervolgens ter **definitieve** goedkeuring in bij de Commissie. [] **De Commissie neemt haar besluit binnen drie maanden na de datum van indiening door het ENTSB voor elektriciteit en het ENTSB voor gas.**

[]

5. Binnen een termijn van twee weken na de goedkeuring door de **Commissie** [] overeenkomstig lid [] 4, maken het ENTSB voor elektriciteit en het ENTSB voor gas hun respectieve methodologieën op hun websites bekend. Zij publiceren de desbetreffende inputgegevens en andere relevante netwerk-, load-flow- en marktgegevens met voldoende nauwkeurigheid [] **en met inachtneming van beperkingen uit hoofde van het nationaal recht en de desbetreffende vertrouwelijkheidsovereenkomsten. De Commissie en het Agentschap zorgen ervoor dat de ontvangen gegevens vertrouwelijk behandeld worden, zowel door henzelf als door elke partij die op basis van deze gegevens voor hen analyseactiviteiten uitvoert.**
6. De methodologieën worden regelmatig geactualiseerd [] overeenkomstig de in de leden 1 tot en met [] 4 beschreven procedure. Het Agentschap kan, op eigen initiatief of op gemotiveerd verzoek van de nationale regulerende instanties of belanghebbenden, en na de organisaties die alle belanghebbenden vertegenwoordigen en de Commissie formeel te hebben geraadpleegd, verzoeken om dergelijke actualiseringen en verbeteringen, mits goed gemotiveerd en voorzien van een tijdschema, **en deze aan de Commissie medelen.** Het Agentschap maakt de verzoeken van de nationale regulerende instanties of belanghebbenden bekend, en ook alle betreffende niet-commercieel gevoelige documenten die aanleiding geven tot een verzoek om actualisering of verbetering van de zijde van het Agentschap.
7. **Voor projecten van gemeenschappelijk belang die binnen de categorieën van bijlage II, punt 1, b) en d), en punten 2, 4 en 5 vallen, worden methodologieën voor een geharmoniseerde kosten-batenanalyse voor het gehele energiesysteem van de Unie ontwikkeld. De Europese Commissie wijst de verantwoordelijkheden toe voor het ontwikkelen van deze methodologieën, die verenigbaar moeten zijn met de door het ENTSB voor elektriciteit en het ENTSB voor gas ontwikkelde methodologieën betreffende in geld uitgedrukte baten en kosten. Met de hulp van de nationale regulerende instanties bevordert het Agentschap de samenhang tussen deze methodologieën en de door het ENTSB voor elektriciteit en het ENTSB voor gas ontwikkelde methodologieën. De methodologieën worden op een transparante manier ontwikkeld, in uitvoerig overleg met de lidstaten en alle betrokken belanghebbenden.**

8. Om de [] twee jaar stelt het Agentschap een reeks indicatoren met bijbehorende referentiewaarden vast ter vergelijking van de investeringskosten per eenheid voor vergelijkbare projecten van de infrastructuurcategorieën die zijn vermeld in bijlage II, punten 1, 2 en 3, en maakt het deze openbaar toegankelijk. Deze referentiewaarden kunnen door het ENTSB voor elektriciteit en het ENTSB voor gas worden gebruikt voor de kosten-batenanalyses die worden gemaakt voor de daaropvolgende Uniebrede tienjarige netontwikkelingsplannen. De eerste reeks indicatoren wordt uiterlijk op [1 november 2022] gepubliceerd, **voor zover er gegevens beschikbaar zijn om robuuste indicatoren en waarden te berekenen. Voor de andere categorieën in bijlage II worden de indicatoren uiterlijk op [1 november 2024] ontwikkeld en gepubliceerd. De eigenaren van gereguleerde infrastructuur, systeembeheerders en externe promotoren zijn verplicht de gevraagde gegevens aan de nationale regulerende instanties en het Agentschap te verstrekken.**
9. Uiterlijk op [31 december 2024] dienen het ENTSB voor elektriciteit en het ENTSB voor gas gezamenlijk bij de Commissie en het Agentschap een consistent en onderling samenhangend energiemarkt- en energienetwerkmodel in, dat zowel betrekking heeft op elektriciteits- gas- [] en waterstoftransmissie-infrastructuur als op opslag [] en elektrolyse-installaties, en dat de prioritaire corridors en gebieden voor energie-infrastructuur omvat en wordt opgesteld in overeenstemming met de in bijlage V omschreven beginselen.
10. Het consistente en onderling samenhangende model als bedoeld in lid [] 8 omvat ten minste de onderlinge verbanden van de respectieve sectoren in alle stadia van de infrastructuurplanning, in het bijzonder scenario's, **technologieën en ruimtelijke resolutie**, het in kaart brengen van gaten in de infrastructuur, met name met betrekking tot grensoverschrijdende capaciteit, en projectbeoordeling.
11. Na goedkeuring van het in lid [] 8 bedoelde consistente en onderling samenhangende model door de Commissie overeenkomstig de in de leden 1 tot en met [] 4 omschreven procedure wordt dit model opgenomen in de in lid 1 bedoelde methodologieën.
12. **Vanaf de goedkeuring overeenkomstig lid 10 wordt het onderling samenhangende model om de vier jaar geactualiseerd volgens de in de leden 8 tot en met 10 beschreven procedure.**

Scenario's voor de tienjarige netontwikkelingsplannen

1. Uiterlijk op [31 juli 2022], na uitvoerig overleg, waarbij de Commissie, **de lidstaten** en ten minste ook de organisaties moeten worden betrokken die alle betrokken belanghebbenden vertegenwoordigen, met inbegrip van het ENTSB voor elektriciteit, het ENTSB voor gas **en de EU-DSB-entiteit**, [] publiceert het Agentschap de kaderrichtsnoeren voor de door het ENTSB voor elektriciteit en het ENTSB voor gas te ontwikkelen gezamenlijke scenario's. Deze richtsnoeren worden indien nodig regelmatig bijgewerkt, **en er worden normen in vastgesteld om transparante, niet-discriminerende en robuuste scenario's op te stellen, waarbij rekening wordt gehouden met beste praktijken op het gebied van infrastructuurbeoordeling.**

De richtsnoeren **houden tevens rekening met de prioriteiten inzake energysysteemintegratie** [] en het energie-efficiëntie-eerstbeginsel, en zorgen ervoor dat de onderliggende scenario's van het ENTSB voor elektriciteit en het ENTSB voor gas volledig in overeenstemming zijn met de **klimaat- en energiedoelen van de Unie voor 2030 en het doel van klimaatneutraliteit in 2050** [] en **houden rekening met** de meest recente beschikbare scenario's van de Commissie om deze te verwezenlijken, **alsook, waar nodig, met de nationale energie- en klimaatplannen.**

2. Het ENTSB voor elektriciteit en het ENTSB voor gas volgen de kaderrichtsnoeren van het Agentschap bij de ontwikkeling van de gezamenlijke scenario's die moeten worden gebruikt voor de Uniebrede tienjarige netontwikkelingsplannen.
3. Het ENTSB voor elektriciteit en het ENTSB voor gas nodigen de organisaties die alle betrokken belanghebbenden vertegenwoordigen, met inbegrip van de EU-DSB-entiteit, [] uit om deel te nemen aan de scenario-ontwikkeling.
4. Het ENTSB voor elektriciteit en het ENTSB voor gas publiceren het ontwerpverslag over de gezamenlijke scenario's en leggen dit ter advies voor aan het Agentschap, **de lidstaten** en de Commissie.

5. Binnen een termijn van drie maanden na de ontvangst van het ontwerpverslag over de gezamenlijke scenario's, samen met de tijdens het overleg ontvangen input en een verslag over de wijze waarop die is meegenomen, brengt het Agentschap bij het ENTSB voor elektriciteit, het ENTSB voor gas, **de lidstaten** en de Commissie advies uit **met daarin aanbevelingen voor wijzigingen**.
6. De Commissie legt, terdege rekening houdend met het [] advies van het Agentschap **en de lidstaten**, haar advies voor aan het ENTSB voor elektriciteit en het ENTSB voor gas. **De Coördinatiegroep voor elektriciteit en de Groep coördinatie gas kunnen het ontwerpverslag over de gezamenlijke scenario's bestuderen**.
7. [] **Het ENTSB voor elektriciteit en het ENTSB voor gas passen hun verslag over de gezamenlijke scenario's aan, met inachtneming van het advies van het Agentschap en de lidstaten, en dienen het geactualiseerde verslag vervolgens ter goedkeuring in bij de Commissie**.
8. Binnen een termijn van twee weken na de goedkeuring van het verslag over de gezamenlijke scenario's door de Commissie overeenkomstig lid 7, publiceren het ENTSB voor elektriciteit en het ENTSB voor gas hun verslag over de gezamenlijke scenario's op hun websites. Zij publiceren de bijbehorende input- en outputgegevens, die zo **duidelijk en nauwkeurig moeten zijn dat een derde de resultaten ervan kan reproduceren**, met inachtneming van het nationale recht, de desbetreffende vertrouwelijkheidsovereenkomsten **en gevoelige informatie**.

Artikel 13

In kaart brengen van gaten in de infrastructuur

1. Om de twee jaar publiceren het ENTSB voor elektriciteit en het ENTSB voor gas de verslagen over gaten in de infrastructuur, die worden opgesteld in samenhang met de Uniebrede tienjarige netontwikkelingsplannen [].

Bij de beoordeling van de gaten in de infrastructuur **baseren** het ENTSB voor elektriciteit en het ENTSB voor gas **hun analyse op alle scenario's uit hoofde van artikel 12, passen zij** het energie-efficiëntie-eerstbeginsel toe en nemen zij met voorrang alle [] oplossingen in overweging **waarvoor geen nieuwe infrastructuur vereist is. Bij het afwegen van nieuwe infrastructuuro oplossingen wordt bij de beoordeling van de gaten in de infrastructuur rekening gehouden met alle betreffende kosten, ook die voor netverzwaring.**

Voorafgaand aan de [] **publicatie** van hun respectieve verslagen voeren het ENTSB voor elektriciteit en het ENTSB voor gas uitvoerig overleg, waarbij ten minste ook alle belanghebbenden worden betrokken, met inbegrip van de EU-DSB-entiteit, [] en alle vertegenwoordigers van de lidstaten die deel uitmaken van de in bijlage I genoemde prioritaire corridors.

2. Het ENTSB voor elektriciteit en het ENTSB voor gas leggen hun respectieve ontwerpverslag over gaten in de infrastructuur ter advies voor aan het Agentschap, de Commissie **en de lidstaten.**
3. Binnen drie maanden na ontvangst van het ontwerpverslag over gaten in de infrastructuur, samen met de tijdens het overleg verstrekte input en een verslag over de wijze waarop die is meegenomen, brengt het Agentschap bij het ENTSB voor elektriciteit of het ENTSB voor gas, de Commissie **en de lidstaten** advies uit.
4. De Commissie stelt, **samen met de lidstaten**, rekening houdend met het in lid 3 bedoelde advies van het Agentschap, haar advies op en legt dit voor aan het ENTSB voor elektriciteit of het ENTSB voor gas.
5. Het ENTSB voor elektriciteit en het ENTSB voor gas passen hun verslagen over gaten in de infrastructuur aan, met inachtneming van het advies van het Agentschap en overeenkomstig het advies van de Commissie **en de lidstaten**, en publiceren vervolgens de definitieve verslagen over gaten in de infrastructuur.

HOOFDSTUK V

OFFSHORENETWERKEN VOOR DE INTEGRATIE VAN HERNIEUWBARE ENERGIE

Artikel 14

Planning van offshorenetswerken

1. Uiterlijk op [31 juli 2022] komen [] de lidstaten, met steun van de Commissie, binnen hun specifieke prioritaire corridors voor offshorenetswerken zoals bedoeld in bijlage I, punt 2, rekening houdend met de specifieke kenmerken van en ontwikkeling in elke regio, overeen samen te werken bij de [] offshoreproductie van hernieuwbare energie die uiterlijk in 2050 in elk zeegebied moet zijn ontwikkeld, met tussentijdse stappen in 2030 en 2040, in het licht van hun nationale energie- en klimaatplannen en het potentieel voor hernieuwbare offshore-energie van elk zeegebied. []

Deze **niet-bindende** overeenkomst wordt schriftelijk vastgelegd voor elk zeegebied dat verbonden is met het grondgebied van de **lidstaten** []. **De Commissie zal deze werkzaamheden in de regionale groepen begeleiden. De niet-bindende overeenkomst laat het recht van de lidstaten om projecten te ontwikkelen in hun territoriale wateren en hun exclusieve economische zone onverlet.**

2. Uiterlijk op [31 juli 2023] **neemt** het ENTSB voor elektriciteit, in samenwerking met de betreffende TSB's, de nationale regulerende instanties, **de nationale bevoegde instantie op lidstaatniveau** en de Commissie, en overeenkomstig de in lid 1 bedoelde overeenkomst, **geïntegreerde offshorenetswerken en netverzwaringen op in het Uniebrede tienjarige netontwikkelingsplan (TYNDP), daarbij rekening houdend met milieubescherming en andere vormen van gebruik van de zee.** []
3. **De geïntegreerde offshorenetswerken en netverzwaringen in het TYNDP zorgen voor een coherente ontwikkeling van onshore- en offshorenetswerkplanning.**

4. **Indien er in een lidstaat geen TSB is, zijn de verwijzingen naar TSB's in dit artikel van overeenkomstige toepassing op DSB's.**

[]

[]

Artikel 15

Grensoverschrijdende kostendeling ten aanzien van offshorenetswerken voor hernieuwbare energie

1. **[Uiterlijk op 1 januari 2024]** ontwikkelt de Commissie, **samen met de lidstaten en de betrokken TSB's en nationale regulerende instanties**, beginselen voor een specifieke kosten-baten- en kostendelingsmethodologie met het oog op de uitvoering van de in artikel 14, lid 2, vastgelegde ontwikkeling [] van geïntegreerde offshorenetswerken [] in het kader van de in [artikel 16, lid 10] bedoelde richtsnoeren, **onverminderd de toepassing van artikel 19 van Verordening (EU) 2019/943**. []
2. **[Uiterlijk op 1 januari 2025]** [] presenteert het ENTSB voor elektriciteit, in samenwerking met de relevante TSB's, de nationale regulerende instanties en [] de Commissie, de resultaten van de toepassing van de **kosten-baten- en kostendelingsmethodologie** op de prioritaire corridors voor offshorenetswerken.
3. **[Uiterlijk op 1 juli 2024 en vervolgens om de twee jaar]** [] actualiseren de [] lidstaten hun schriftelijke overeenkomst als bedoeld in artikel 14, lid 1, met de bijgestelde gezamenlijk bepaalde [] productie van hernieuwbare offshore-energie die uiterlijk in 2050 in elk zeegebied moet zijn ontwikkeld, met tussentijdse stappen in 2030 en 2040 [].
4. [] **Na** de in lid 3 bedoelde geactualiseerde schriftelijke overeenkomsten werkt het ENTSB voor elektriciteit [] **het volgende TYNDP van de Unie** [] voor elk zeegebied bij volgens artikel 14, lid 2 [].
5. **Indien er in een lidstaat geen TSB is, zijn de verwijzingen naar TSB's in dit artikel van overeenkomstige toepassing op DSB's.**

HOOFDSTUK VI

REGELGEVINGSKADER

Artikel 16

Vergemakkelijken van investeringen met grensoverschrijdende effecten

1. De investeringskosten, onderhoudskosten niet inbegrepen, die op efficiënte wijze zijn gemaakt voor een project van gemeenschappelijk belang dat valt binnen de categorieën van bijlage II, punt 1, a), b), c) en e), en projecten van gemeenschappelijk belang die vallen binnen de categorie van bijlage II, punt 3, worden, indien zij onder de bevoegdheid van nationale regulerende instanties **in elke betrokken lidstaat** vallen, gedragen door de betrokken TSB('s) of de projectpromotor(en) van de transmissie-infrastructuur van de lidstaat/lidstaten waarvoor het project een netto positief effect heeft en worden, voor zover zij niet reeds in de vorm van congestieheffingen en andere heffingen zijn voldaan, door de gebruikers in die lidstaat of deze lidstaten betaald via de tarieven voor netwerktoegang.
2. De bepalingen van dit artikel zijn van toepassing op een project van gemeenschappelijk belang dat valt binnen de categorieën van bijlage II, punt 1, a), b), c) en e), indien ten minste één projectpromotor de betrokken nationale autoriteiten verzoekt deze bepalingen toe te passen op de kosten van het project. []

Projecten die onder de categorie van bijlage II, punt 1, **d)**, en punt 2, vallen, komen in aanmerking voor de toepassing van de bepalingen van dit artikel indien ten minste één projectpromotor de betrokken nationale autoriteiten verzoekt deze bepalingen te laten gelden.

Indien het project meerdere projectpromotoren heeft, verzoeken de relevante nationale regulerende instanties alle projectpromotoren onverwijld de investeringsaanvraag gezamenlijk in te dienen overeenkomstig lid 3.

3. Voor een project van gemeenschappelijk belang waarop lid 1 van toepassing is, informeren de projectpromotoren alle bevoegde nationale regulerende instanties ten minste eenmaal per jaar en totdat het project wordt opgeleverd over de voortgang van het project en de desbetreffende kosten en effecten.

Zodra een project van gemeenschappelijk belang rijp genoeg is en naar verwachting binnen de komende 36 maanden klaar is voor de start van de bouwfase, dienen de projectpromotoren, na raadpleging van de TSB's van de lidstaten waarvoor het project duidelijk een netto positief effect heeft, een investeringsverzoek in. Dit investeringsverzoek omvat een aanvraag voor een grensoverschrijdende kostentoewijzing en moet worden ingediend bij alle betrokken nationale regulerende instanties, vergezeld van:

- a) een actuele projectspecifieke kosten-batenanalyse die strookt met de overeenkomstig artikel 11 ontwikkelde methodologie en ook rekening houdt met voordelen die de grenzen van de lidstaat op het grondgebied waarvan het project wordt uitgevoerd overstijgen door [] **ten minste de gezamenlijke scenario's voor netontwikkelingsplannen uit hoofde van artikel 12 in aanmerking te nemen** [];
- b) een ondernemingsplan met een evaluatie van de financiële levensvatbaarheid van het project, inclusief de gekozen financieringsoplossing en, voor een project van gemeenschappelijk belang dat valt binnen de categorie van bijlage II, punt 3, de resultaten van het marktonderzoek;
- c) indien de projectpromotoren akkoord gaan, een onderbouwd voorstel voor grensoverschrijdende kostentoewijzing.

Wanneer een project door verschillende projectpromotoren wordt gedragen, dienen zij het investeringsverzoek gezamenlijk in.

Ter informatie sturen de nationale regulerende instanties het Agentschap bij ontvangst van elk investeringsverzoek onverwijld ter informatie een afschrift toe.

De nationale regulerende instanties en het Agentschap nemen de vertrouwelijkheid van commercieel gevoelige informatie in acht.

4. Binnen zes maanden na de datum waarop het laatste investeringsverzoek door de bevoegde nationale regulerende instanties is ontvangen, nemen die nationale regulerende instanties, na raadpleging van de betrokken projectpromotoren, gezamenlijke gecoördineerde besluiten inzake de verdeling van de **op efficiënte wijze gemaakte** investeringskosten voor het project in kwestie over alle systeembeheerders, alsmede over de verwerking daarvan in de tarieven, **of inzake de afwijzing van het investeringsverzoek of van een deel van het project indien uit de gemeenschappelijke analyse van de nationale regulerende instanties blijkt dat het project of een deel ervan geen aanzienlijk nettovoordeel op EU-niveau oplevert**. De nationale regulerende instanties verwerken [] de **relevante** op efficiënte wijze gemaakte investeringskosten in de tarieven overeenkomstig de verdeling van voor het project in kwestie gemaakte investeringskosten over alle systeembeheerders. [] Bij de kostentoe wijzing houden de nationale regulerende instanties rekening met de feitelijke of geraamde:

- a) congestieheffingen of andere heffingen;
- b) inkomsten uit het op basis van artikel 49 van Verordening (EU) 2019/943 ingestelde vergoedingsmechanisme voor elektriciteitsstromen tussen transmissiesysteembeheerders.

Bij de grensoverschrijdende kostentoe wijzing wordt rekening gehouden met de economische, maatschappelijke en ecologische kosten en baten van de projecten in de betrokken lidstaten en de noodzaak van een stabiel financieringskader voor de ontwikkeling van projecten van gemeenschappelijk belang, terwijl de behoefte aan financiële ondersteuning tot een minimum wordt beperkt.

Bij de toewijzing van de kosten over de grenzen heen, trachten de bevoegde nationale regulerende instanties in overleg met de betrokken TSB's een onderling akkoord te bereiken gebaseerd op, zij het niet uitsluitend, de in lid 3, punten a) en b), gespecificeerde informatie. In hun beoordeling **worden alle relevante overeenkomstig artikel 12 vastgestelde scenario's en andere scenario's voor netontwikkelingsplanning [] in aanmerking genomen, zodat een robuuste analyse mogelijk is van de bijdrage van het project van gemeenschappelijk belang aan de energiebeleidsdoelstellingen van de Unie op het gebied van decarbonisatie, marktintegratie, mededinging, duurzaamheid en voorzieningszekerheid []**.

Wanneer een project van gemeenschappelijk belang een mitigerend effect heeft op negatieve externe effecten zoals loop-flows, en dat project wordt uitgevoerd in de lidstaat waar de oorzaak van het negatieve externe effect ligt, mag die mitigatie niet worden beschouwd als grensoverschrijdend voordeel en mag ze derhalve niet als basis dienen voor de toewijzing van kosten aan de TSB van de betrokken lidstaten die de gevolgen van die negatieve externe effecten ondergaan.

5. Bij de vaststelling of goedkeuring van tarieven overeenkomstig het bepaalde in artikel 59, lid 1, punt a), van Richtlijn (EU) 2019/944 en artikel 41, lid 1, punt a), van Richtlijn 2009/73/EG houden de nationale regulerende instanties, op basis van de grensoverschrijdende kostentoe wijzing als bedoeld in lid 4 van dit artikel, rekening met de feitelijke kosten die door een TSB of een andere projectpromotor zijn gemaakt ten gevolge van de investeringen, voor zover deze kosten overeenkomen met die van een efficiënte, structureel vergelijkbare netbeheerder.

Het kostentoe wijzingsbesluit wordt door de nationale regulerende instanties onverwijld ter kennis gebracht van het Agentschap, samen met alle relevante informatie met betrekking tot dit besluit. In het bijzonder bevat het kostentoe wijzingsbesluit gedetailleerde redenen voor de toewijzing van de kosten tussen de lidstaten, met inbegrip van:

- a) een evaluatie van de vastgestelde effecten op elk van de betrokken lidstaten, inclusief die met betrekking tot netwerktarieven;
- b) een evaluatie van het in lid 3, punt b), bedoelde ondernemingsplan;
- c) regionale of voor de gehele Unie geldende positieve externe effecten, zoals voorzieningszekerheid, systeemflexibiliteit, [] **solidariteit** of innovatie, die door het project kunnen worden veroorzaakt;
- d) de resultaten van de raadpleging van de betrokken projectpromotoren.

Het kostentoe wijzingsbesluit wordt gepubliceerd.

6. Wanneer de bevoegde nationale regulerende instanties geen overeenkomst betreffende het investeringsverzoek hebben bereikt binnen een termijn van zes maanden na de datum waarop het verzoek door de laatste van de bevoegde nationale regulerende instanties is ontvangen, stellen zij het Agentschap daarvan onverwijld in kennis.

In dat geval of op **gezamenlijk** verzoek van [] een van de bevoegde nationale regulerende instanties wordt het besluit betreffende het investeringsverzoek, inclusief de in lid 3 bedoelde grensoverschrijdende kostentoewijzing [], binnen een termijn van drie maanden nadat het verzoek naar het Agentschap is verwezen, door het Agentschap vastgesteld.

Alvorens een dergelijk besluit te nemen, raadpleegt het Agentschap de bevoegde nationale regulerende instanties en de projectpromotoren. De in de tweede alinea bedoelde termijn van drie maanden kan worden verlengd met een extra periode van twee maanden waarbinnen het Agentschap verdere informatie inwint. Deze extra periode begint op de dag volgende op de datum van ontvangst van de volledige informatie.

- (1) In de beoordeling van het Agentschap **alle relevante overeenkomstig artikel 12 vastgestelde scenario's en andere scenario's voor netontwikkelingsplanning [] in aanmerking genomen, zodat een robuuste analyse mogelijk is van de bijdrage die het project van gemeenschappelijk belang levert aan de energiebeleidsdoelstellingen van de Unie op het gebied van decarbonisatie, marktintegratie, mededinging, duurzaamheid en voorzieningszekerheid []**.

Het Agentschap laat het aan de bevoegde nationale autoriteiten over om op het moment waarop het besluit overeenkomstig het nationaal recht wordt uitgevoerd, te bepalen hoe de investeringskosten in de tarieven worden verwerkt overeenkomstig de voorgeschreven grensoverschrijdende kostentoewijzing.

Het besluit betreffende het investeringsverzoek, inclusief de grensoverschrijdende kostentoewijzing, wordt gepubliceerd. Artikel 25, lid 3, en de artikelen 28 en 29 van Verordening (EU) 2019/942 zijn van toepassing.

7. Het Agentschap zendt de Commissie onverwijld een afschrift toe van alle kostentoewijzingsbesluiten, met inbegrip van alle relevante informatie over elk besluit. Deze informatie kan in samengevoegde vorm worden verstrekt. De Commissie neemt de vertrouwelijkheid van commercieel gevoelige informatie in acht.

8. Kostentoewijzingsbesluiten doen geen afbreuk aan het recht van de TSB's en van de nationale regulerende instanties om heffingen voor toegang tot netwerken overeenkomstig het bepaalde in artikel 6 van Richtlijn (EU) 2019/944, artikel 32 van Richtlijn 2009/73/EG, artikel 18, leden 1 en 3 tot en met 6, van Verordening (EU) 2019/943 en artikel 13 van Verordening (EG) nr. 715/2009 toe te passen, respectievelijk goed te keuren.
9. Dit artikel is niet van toepassing op projecten van gemeenschappelijk belang waarvoor vrijstelling is verleend:
- a) van de artikelen 32, 33 en 34 en artikel 41, leden 6, 8 en 10, van Richtlijn 2009/73/EG, overeenkomstig artikel 36 van die richtlijn;
 - b) van artikel 19, leden 2 en 3, van Verordening (EU) 2019/943 of van artikel 6, artikel 59, lid 7, en artikel 60, lid 1, van Richtlijn (EU) 2019/944, overeenkomstig artikel 63 van Verordening (EU) 2019/943;
 - c) van de voorschriften voor ontvlechting of toegang door derden overeenkomstig artikel 64 van Verordening (EU) 2019/943 en artikel 66 van Richtlijn (EU) 2019/944; of
 - d) overeenkomstig artikel 17 van Verordening (EG) nr. 714/2009.
10. Uiterlijk op [31 december 2022] **neemt [] het Agentschap een aanbeveling aan om goede praktijken vast te stellen voor de behandeling van investeringsverzoeken voor projecten van gemeenschappelijk belang. De aanbeveling wordt, indien nodig en in overeenstemming met de beginselen [] inzake [] offshorenetwerken voor hernieuwbare energie als bedoeld in artikel 15, lid 1, regelmatig geactualiseerd. [] Wanneer het Agentschap de aanbeveling aanneemt of wijzigt, voert het uitvoerig overleg met alle relevante [] belanghebbenden. []**
11. **Projecten van wederzijds belang worden gelijkgesteld met projecten van gemeenschappelijk belang en komen in aanmerking voor besluiten betreffende grensoverschrijdende kostentoewijzing.**
12. **Indien er in een lidstaat geen TSB is, zijn de verwijzingen naar TSB's in dit artikel van overeenkomstige toepassing op DSB's.**

Artikel 17

Regelgevingsstimulansen

- 1. Wanneer een projectpromotor bij de ontwikkeling, bouw of exploitatie of bij het onderhoud van een onder de bevoegdheid van de nationale regulerende instanties vallend project van gemeenschappelijk belang grotere risico's loopt dan normaal is bij een vergelijkbaar infrastructuurproject, kunnen de lidstaten en de nationale regulerende instanties ervoor zorgen dat in overeenstemming met artikel 58, punt f), van Richtlijn (EU) 2019/944, artikel 41, lid 8, van Richtlijn 2009/73/EG, artikel 18, lid 1, en leden 3 tot en met 6, van Verordening (EU) 2019/943 en artikel 13 van Verordening (EG) nr. 715/2009 de nodige stimulansen voor het desbetreffende project worden verleend.**

De eerste alinea is niet van toepassing indien voor het project van gemeenschappelijk belang vrijstelling is verleend:

- a) van de artikelen 32, 33 en 34 en artikel 41, leden 6, 8 en 10, van Richtlijn 2009/73/EG, overeenkomstig artikel 36 van die richtlijn;**
- b) van artikel 19, leden 2 en 3, van Verordening (EU) 2019/943 of van artikel 6, artikel 59, lid 7, en artikel 60, lid 1, van Richtlijn (EU) 2019/944, overeenkomstig artikel 63 van Verordening (EU) 2019/943;**
- c) overeenkomstig artikel 36 van Richtlijn 2009/73/EG;**
- d) overeenkomstig artikel 17 van Verordening (EG) nr. 714/2009.**

- 2. Wanneer de nationale regulerende instanties besluiten om de in lid 1 bedoelde stimulansen te verlenen, dan houden zij rekening met de resultaten van de kosten-batenanalyse op basis van de overeenkomstig artikel 11 ontwikkelde methodologie en met name de regionale of voor de gehele Unie geldende positieve externe effecten die het project voortbrengt. De nationale regulerende instanties analyseren verder de specifieke risico's die de projectpromotoren lopen, de getroffen maatregelen om die risico's te matigen en de motivering van het risicoprofiel aan de hand van de netto positieve effecten van het project in vergelijking met een minder riskant alternatief. Tot de in aanmerking komende risico's behoren met name risico's in verband met nieuwe transmissietechnologieën, zowel onshore als offshore, risico's met betrekking tot het onvoldoende terugverdienen van de kosten en ontwikkelingsrisico's.**
- 3. In het besluit wordt rekening gehouden met de specifieke aard van het gelopen risico en kunnen stimulansen worden verleend met betrekking tot onder meer de volgende maatregelen:**

 - a) regels voor anticiperende investeringen;**
 - b) regels voor de erkenning van op efficiënte wijze gemaakte kosten voordat het project in bedrijf wordt gesteld;**
 - c) regels om een extra opbrengst op het voor het project geïnvesteerde kapitaal te waarborgen;**
 - d) elke andere maatregel die noodzakelijk en geschikt wordt geacht.**
- 4. Uiterlijk op [31 juli 2022] legt elke nationale regulerende instantie aan het Agentschap haar methodologie voor, alsook de criteria die zij gebruikt om investeringen in energie-infrastructuurprojecten en de bijbehorende grotere risico's te evalueren, bijgewerkt aan de hand van de meest recente wetgevende, beleids-, technologische en marktontwikkelingen. Deze methodologie en criteria moeten ook uitdrukkelijk betrekking hebben op de specifieke risico's van offshore-netwerken voor hernieuwbare energie als bedoeld in bijlage II, punt 1, e), en van projecten waaraan, ondanks lage kapitaaluitgaven, aanzienlijke operationele kosten verbonden zijn.**

- 5. Uiterlijk op [31 december 2022] faciliteert het Agentschap, rekening houdend met de uit hoofde van lid 4 van dit artikel ontvangen informatie, de uitwisseling van goede praktijken en doet het overeenkomstig artikel 6 van Verordening (EU) 2019/942 aanbevelingen betreffende:**
- a) de in lid 1 bedoelde stimulansen op basis van een benchmarking van de beste praktijken onder de nationale regulerende instanties;**
 - b) een gemeenschappelijke methodologie om de grotere risico's van investeringen in energie-infrastructuurprojecten te evalueren.**
- 6. Uiterlijk op [31 maart 2023] maakt elke nationale regulerende instantie haar methodologie bekend, alsook de criteria die zij gebruikt om investeringen in energie-infrastructuurprojecten en de bijbehorende grotere risico's te evalueren.**
- 7. Indien de in de leden 5 en 6 bedoelde maatregelen onvoldoende zijn om projecten van gemeenschappelijk belang tijdig uitgevoerd te krijgen, kan de Commissie richtsnoeren betreffende in dit artikel bedoelde stimulansen publiceren.**

HOOFDSTUK VII

FINANCIERING

Artikel 18

Projecten die in aanmerking komen voor financiële bijstand van de Unie uit hoofde van Verordening (EU) ... [betreffende een Connecting Europe Facility zoals voorgesteld door COM(2018) 438 final]

1. Projecten van gemeenschappelijk belang die vallen binnen de categorieën van **artikel 25 en** bijlage II, komen in aanmerking voor financiële bijstand van de Unie in de vorm van subsidies voor studies en financiële instrumenten.
2. Projecten van gemeenschappelijk belang die vallen binnen de categorieën van **artikel 25 en** bijlage II, punt 1, a), b), c) en e), en punt 3, komen ook in aanmerking voor financiële bijstand van de Unie in de vorm van subsidies voor werkzaamheden indien zij aan de volgende criteria voldoen:
 - a) uit de projectspecifieke kosten-batenanalyse uit hoofde van artikel 16, lid 3, punt a), blijkt duidelijk dat het project aanzienlijke positieve externe effecten biedt, zoals [] energievoorzieningszekerheid, systeemflexibiliteit, **solidariteit** of innovatie;
 - b) met betrekking tot het project is uit hoofde van artikel 16 een besluit betreffende de grensoverschrijdende kostentoewijzing vastgesteld; of, met betrekking tot projecten van gemeenschappelijk belang die vallen onder de categorie als uiteengezet in bijlage II, punt 3, wanneer zij niet onder de bevoegdheid van nationale regulerende instanties vallen en waarvoor dus geen besluit betreffende de grensoverschrijdende kostentoewijzing is vastgesteld, is het project gericht op verlening van grensoverschrijdende diensten, technologische innovatie en waarborging van de veiligheid van grensoverschrijdend netwerkbeheer;

[]

- c) **uit het ondernemingsplan en andere, met name door potentiële investeerders of crediteurs of de nationale regulerende instantie uitgevoerde evaluaties blijkt dat het project niet kan worden gefinancierd door de markt of via het regelgevingskader. Wanneer de behoefte van het project aan financiële bijstand van de Unie wordt beoordeeld, wordt rekening gehouden met het besluit inzake de stimulansen en de motivering daarvan bedoeld in artikel 17, lid 2.**
3. Projecten van gemeenschappelijk belang die worden uitgevoerd in overeenstemming met de procedure als bedoeld in artikel 5, lid 7, punt d), komen, indien zij aan de criteria van lid 2 van dit artikel voldoen, eveneens in aanmerking voor financiële bijstand van de Unie in de vorm van subsidies voor werkzaamheden.
4. Projecten van gemeenschappelijk belang die vallen binnen de categorieën van bijlage II, punt 1, d), en de punten 2 en 5, komen ook in aanmerking voor financiële bijstand van de Unie in de vorm van subsidies voor werkzaamheden, wanneer de betrokken projectpromotoren, **in een evaluatie door de bevoegde nationale instantie of, in voorkomend geval, de nationale regulerende instantie**, duidelijk kunnen aantonen dat de projecten aanzienlijke positieve externe effecten, zoals energievoorzieningszekerheid, systeemflexibiliteit, **solidariteit** of innovatie, voortbrengen, maar tevens commercieel kennelijk onvoldoende levensvatbaar zijn, zoals blijkt uit de kosten-batenanalyse, het ondernemingsplan en uitgevoerde evaluaties, met name door potentiële investeerders en crediteuren, dan wel, indien van toepassing, door een nationale regulerende instantie.
5. **Projecten van gemeenschappelijk belang in eilandgebieden die innovatieve en andere oplossingen ondersteunen en waarbij ten minste twee lidstaten betrokken zijn, komen, op basis van de kosten-batenanalyse, ook in aanmerking voor financiële bijstand van de Unie in de vorm van subsidies voor werkzaamheden, mits de betrokken projectpromotoren in een evaluatie door de nationale regulerende instantie duidelijk kunnen aantonen dat de projecten aanzienlijke positieve externe effecten, zoals doeltreffende bijdrage aan energievoorzieningszekerheid, systeemflexibiliteit of innovatie, voortbrengen, maar tevens commercieel kennelijk onvoldoende levensvatbaar zijn, zoals blijkt uit de kosten-batenanalyse, het ondernemingsplan en uitgevoerde evaluaties, met name door potentiële investeerders en crediteuren.**

6. Projecten van wederzijds belang worden gelijkgesteld met projecten van gemeenschappelijk belang en komen in aanmerking voor financiële bijstand van de Unie, **ook in de vorm van subsidies voor werkzaamheden, mits ze aan de criteria van lid 2 voldoen en bijdragen aan de energie- en klimaatdoelen van de Unie.**

Artikel 19

Richtsnoeren tot vaststelling van criteria voor toekenning van financiële bijstand van de Unie

De specifieke criteria van artikel 4, lid 3, en de in artikel 4, lid 5, vastgestelde maatstaven zijn van toepassing voor de vaststelling van criteria voor de toekenning van financiële bijstand van de Unie in Verordening (EU) ... [betreffende een Connecting Europe Facility zoals voorgesteld door COM(2018) 438 final]. **Voor de projecten van gemeenschappelijk belang die onder artikel 25 vallen, zijn de criteria marktintegratie, voorzieningszekerheid, concurrentie en duurzaamheid van toepassing.**

HOOFDSTUK VIII

SLOTBEPALINGEN

Artikel 20

Uitoefening van de bevoegdheidsdelegatie

1. De bevoegdheid om gedelegeerde handelingen vast te stellen, wordt aan de Commissie toegekend onder de in dit artikel neergelegde voorwaarden.
2. De in artikel 3 bedoelde bevoegdheid om gedelegeerde handelingen vast te stellen, wordt aan de Commissie toegekend voor een termijn van zeven jaar met ingang van [1 januari 2022]. De Commissie stelt uiterlijk negen maanden voor het einde van deze termijn van zeven jaar een verslag op over de bevoegdheidsdelegatie. De bevoegdheidsdelegatie wordt stilzwijgend met dezelfde termijnen verlengd, tenzij het Europees Parlement of de Raad zich uiterlijk drie maanden voor het einde van elke termijn tegen deze verlenging verzet.
3. Het Europees Parlement of de Raad kan de in artikel 3 bedoelde bevoegdheidsdelegatie te allen tijde intrekken. Het besluit tot intrekking beëindigt de delegatie van de in dat besluit genoemde bevoegdheid. Het wordt van kracht op de dag na die van de bekendmaking ervan in het *Publicatieblad van de Europese Unie* of op een daarin genoemde latere datum. Het laat de geldigheid van de reeds van kracht zijnde gedelegeerde handelingen onverlet.

Vóór de vaststelling van een gedelegeerde handeling raadpleegt de Commissie de door elke lidstaat aangewezen deskundigen overeenkomstig de beginselen die zijn neergelegd in het Interinstitutioneel Akkoord van 13 april 2016 over beter wetgeven.

4. Zodra de Commissie een gedelegeerde handeling heeft vastgesteld, doet zij daarvan gelijktijdig kennisgeving aan het Europees Parlement en de Raad.

5. Een in overeenstemming met artikel 3 vastgestelde gedelegeerde handeling treedt alleen in werking indien het Europees Parlement noch de Raad binnen een termijn van twee maanden na de kennisgeving van de handeling aan het Europees Parlement en de Raad bezwaar heeft gemaakt of indien zowel het Europees Parlement als de Raad voor het verstrijken van die termijn de Commissie hebben medegedeeld dat zij daartegen geen bezwaar zullen maken. Die termijn wordt op initiatief van het Europees Parlement of de Raad met twee maanden verlengd.
6. **Indien de door de Commissie vastgestelde gedelegeerde handeling voor een bepaalde Unielijst niet in werking kan treden als gevolg van een bezwaar van het Europees Parlement of de Raad, roept de Commissie onmiddellijk de groepen bijeen om nieuwe regionale lijsten op te stellen, rekening houdend met de redenen voor het bezwaar. De Commissie stelt zo spoedig mogelijk een nieuwe gedelegeerde handeling vast tot vaststelling van de Unielijst van projecten van gemeenschappelijk belang en projecten van wederzijds belang.**

[artikel 21 is geschrapt]

Artikel 21

Verslaglegging en evaluatie

Uiterlijk op 31 december 2027 publiceert de Commissie een verslag over de uitvoering van de projecten van gemeenschappelijk belang **en de projecten van wederzijds belang** en legt zij dit voor aan het Europees Parlement en de Raad. In dat verslag wordt een evaluatie gegeven van:

- a) de voortgang die is bereikt bij de planning, ontwikkeling, bouw en inbedrijfstelling van de overeenkomstig artikel 3 geselecteerde projecten van gemeenschappelijk belang **en projecten van wederzijds belang** en, indien van toepassing, de vertragingen bij de uitvoering en de andere ondervonden moeilijkheden;

- b) de financiële middelen die voor projecten van gemeenschappelijk belang **en projecten van wederzijds belang** door de Unie zijn vastgelegd en uitgekeerd, afgezet tegen de totale waarde van de gefinancierde projecten van gemeenschappelijk belang;
- c) de voortgang die is bereikt wat betreft de integratie van hernieuwbare energiebronnen **(inclusief offshore)** en de vermindering van de broeikasgasemissie door de planning, ontwikkeling, bouw en inbedrijfstelling van de overeenkomstig artikel 3 geselecteerde projecten van gemeenschappelijk belang **en projecten van wederzijds belang**;

[]

- d) wat de elektriciteitssector **en de sector hernieuwbare of koolstofarme gassen, inclusief waterstof**, betreft, de ontwikkeling van de interconnectie tussen de lidstaten, de daarmee samenhangende ontwikkeling van de energieprijzen, alsook het aantal keren dat het netwerksysteem is uitgevallen, de redenen daarvan en de desbetreffende economische kosten;
- e) het proces van vergunningverlening en inspraak van het publiek, met name:
 - i) de gemiddelde en maximale totale duur van het vergunningverleningsproces voor projecten van gemeenschappelijk belang **en projecten van wederzijds belang**, met inbegrip van de duur voor elke stap van de procedure voor de aanvraag, vergeleken met het tijdschema dat voorzien was in het oorspronkelijke schema van grote mijlpalen als bedoeld in artikel 10, lid 5;
 - ii) de mate van tegenstand tegen projecten van gemeenschappelijk belang **en projecten van wederzijds belang**, met name het aantal ingediende bezwaarschriften gedurende het openbare raadplegingsproces en het aantal wettelijke beroepsprocedures;
 - iii) een overzicht van de beste en innovatieve praktijken met betrekking tot de betrokkenheid van belanghebbenden [];

- iv) **een overzicht van de beste en innovatieve praktijken met betrekking tot de beperking van milieuschade, met inbegrip van klimaatadaptatie, tijdens de vergunningverleningsprocessen en de uitvoering van projecten;**
- v) de effectiviteit van de in artikel 8, lid 3, bedoelde regelingen inzake de naleving van de in artikel 10 vastgestelde termijnen;
- g) de behandeling op regelgevingsgebied, en in het bijzonder:
 - i) het aantal projecten van gemeenschappelijk belang waarvoor een besluit betreffende de grensoverschrijdende kostentoe wijzing overeenkomstig artikel 16 is vastgesteld;
 - ii) **het aantal en het type projecten van gemeenschappelijk belang waaraan specifieke stimulansen overeenkomstig artikel 17 zijn verleend;**
- h) de effectiviteit van deze verordening bij het helpen verwezenlijken van de klimaat- en energiedoelen voor 2030 en [] de totstandbrenging van klimaatneutraliteit uiterlijk in 2050.

Artikel 22

Informatie en publiciteit

De Commissie richt een via het internet toegankelijk laagdrempelig transparantieplatform voor het grote publiek op, en houdt het bij. Dit platform wordt regelmatig bijgewerkt met informatie uit de in artikel 5, lid 1, bedoelde verslagen en van de in artikel 9, lid 7, bedoelde website. Het platform bevat de volgende informatie:

- a) algemene, geactualiseerde informatie, inclusief geografische informatie, in verband met elk project van gemeenschappelijk belang;
- b) het in artikel 5, lid 1, bedoelde uitvoeringsplan voor elk project van gemeenschappelijk belang **en elk project van wederzijds belang**, zodanig gepresenteerd dat de voortgang van de uitvoering op elk moment kan worden beoordeeld;

- c) de voornaamste verwachte voordelen en de kosten van de projecten, met uitzondering van alle commercieel gevoelige informatie;
- d) de Unielijst;
- e) de door de Unie toegewezen en uitbetaalde financiële middelen voor elk project van gemeenschappelijk belang.
- f) de koppelingen met het in artikel 9 vermelde nationale procedurehandboek;**
- g) bestaande zeegebiedstudies en -plannen voor elke prioritaire corridor voor offshore-netwerken, zonder afbreuk te doen aan intellectuele-eigendomsrechten.**

Artikel 23

Overgangsbepalingen

Deze verordening heeft geen invloed op de verlening, voortzetting of wijziging van financiële bijstand die door de Commissie is toegezegd uit hoofde van Verordening (EU) nr. 1316/2013 van het Europees Parlement en de Raad². **Voor projecten van gemeenschappelijk belang in het stadium van de vergunningverlening zitten, waarvoor een projectontwikkelaar vóór 16 november 2013 een aanvraagdossier heeft ingediend, zijn de bepalingen van hoofdstuk III niet van toepassing.**

Artikel 24

Overgangperiode

- 1. Gedurende een overgangperiode kunnen voor waterstof bestemde inrichtingen die zijn omgezet vanuit aardgasinrichtingen die onder de energie-infrastructuurcategorie van bijlage II, punt 3), vallen, worden gebruikt voor het transport of de opslag van een vooraf bepaald mengsel van waterstof met aardgas of biomethaan.**

² Verordening (EU) nr. 1316/2013 van het Europees Parlement en de Raad van 11 december 2013 tot vaststelling van de financieringsfaciliteit voor Europese verbindingen, tot wijziging van Verordening (EU) nr. 913/2010 en tot intrekking van Verordeningen (EG) nr. 680/2007 en (EG) nr. 67/2010 (PB L 348 van 20.12.2013, blz. 129).

2. **Gedurende de overgangperiode werken de projectpromotoren nauw samen op het gebied van projectontwerp en -uitvoering om de interoperabiliteit van naburige netwerken te waarborgen.**
3. **Deze overgangperiode eindigt op 31 december 2029 terwijl de subsidiabiliteit voor financiële bijstand van de Unie uit hoofde van artikel 18 eindigt op 31 december 2027. De projectpromotor toont aan hoe de in lid 1 bedoelde inrichtingen voor het einde van de overgangperiode niet langer voor aardgas zullen worden gebruikt, maar louter voor waterstof zoals uiteengezet in bijlage II, punt 3, alsook welke toename van het waterstofgebruik tijdens de overgangperiode mogelijk wordt. Dat bewijs omvat een beoordeling van de vraag en het aanbod van hernieuwbare of koolstofarme waterstof en een berekening van de reductie van de broeikasgasemissies die door het project mogelijk wordt.**
4. **Bij de beoordeling van onder dit artikel vallende kandidaat-projecten zorgen de groepen en de Commissie ervoor dat die projecten worden ontworpen met het oog op de totstandbrenging van voor waterstof bestemde inrichtingen vóór het einde van de overgangperiode en niet leiden tot een verlenging van de levensduur van inrichtingen voor aardgas en dat de interoperabiliteit van naburige netwerken over de grenzen heen wordt gewaarborgd.**

Artikel 25

Uitzonderingsbepaling

1. **In afwijking van artikel 3, artikel 4, lid 1, punten a) en b), en lid 5, en artikel 16, lid 3, punt a), en de bijlagen I, II en III, behouden, in het geval van Cyprus en Malta, die nog niet met het trans-Europese gasnetwerk zijn verbonden, projecten in de ontwikkelings- of planningsfase waaraan de status van project van gemeenschappelijk belang is toegekend uit hoofde van Verordening (EU) nr. 347/2013 en die noodzakelijk zijn voor de permanente interconnectie van Cyprus en Malta met het trans-Europese gasnetwerk, de status van project van gemeenschappelijk belang uit hoofde van deze verordening, met alle daaraan verbonden rechten en verplichtingen. Deze projecten zorgen ervoor dat in de toekomst toegang kan worden verkregen tot nieuwe energiemarkten, waaronder waterstof.**

2. **Deze afwijking is van toepassing totdat elk van de lidstaten rechtstreeks is aangesloten op het trans-Europese gasnetwerk.**

Artikel 26

Wijziging in Verordening (EG) nr. 715/2009

In Verordening (EG) nr. 715/2009 wordt artikel 8, lid 10, eerste alinea, vervangen door:

"Om de twee jaar gaat het ENTSB voor gas over tot de opstelling en publicatie van een netontwikkelingsplan dat de gehele Unie dekt, als bedoeld in lid 3, punt b). Het netontwikkelingsplan dat de gehele Unie beslaat, bevat een modellering van het geïntegreerde net, met inbegrip van waterstofnetwerken, een scenario-ontwikkeling, de Europese vooruitzichten inzake de toereikendheid van de levering en een beoordeling van de veerkracht van het systeem."

Artikel 27

Wijziging in Richtlijn 2009/73/EG

Aan artikel 41, lid 1, van Richtlijn 2009/73/EG wordt punt v) toegevoegd:

"v) uitvoeren van de verplichtingen van artikel 3, artikel 5, lid 7, en de artikelen 14, 15, 16 en 17, van [de TEN-E-verordening zoals voorgesteld door COM(2020) 824 final]."

Artikel 28

Wijziging in Richtlijn (EU) 2019/944

Aan artikel 59, lid 1, van Richtlijn (EU) 2019/944 wordt punt zz) toegevoegd:

"zz) uitvoeren van de verplichtingen van artikel 3, artikel 5, lid 7, en de artikelen 14, 15, 16 en 17, van [de TEN-E-verordening zoals voorgesteld door COM(2020) 824 final].".

Artikel 29

Wijziging in Verordening (EU) 2019/943

De eerste zin van artikel 48 van Verordening (EG) 2019/943 wordt vervangen door:

"Het in artikel 30, lid 1, punt b), bedoelde netontwikkelingsplan dat de gehele Unie beslaat, bevat een modellering van het geïntegreerde netwerk, inclusief een scenario-ontwikkeling en een beoordeling van de veerkracht van het systeem. **Toepasselijke inputparameters voor de modellering, zoals aannames over brandstof- en koolstofprijzen of de installatie van hernieuwbare energie zijn** volledig in overeenstemming met de Europese beoordeling van de toereikendheid van de elektriciteitsvoorziening overeenkomstig artikel 23.".

Artikel 30

Wijziging in Verordening (EU) 2019/942

In Verordening (EU) 2019/942 worden de punten c) en d) van artikel 11 vervangen door:

"c) de verplichtingen van artikel 5, artikel 11, leden 2, 8, 9 en 10, de artikelen 12 en 13, en artikel 17, en van bijlage III, **afdeling 2**, punt 12), bij [de TEN-E-verordening zoals voorgesteld door COM(2020) 824 final] uitvoeren;

- d) besluiten nemen ten aanzien van de goedkeuring van incrementele wijzigingen in methodologieën voor kosten-batenanalyses overeenkomstig artikel 11, lid 6, en ten aanzien van investeringsaanvragen, inclusief de grensoverschrijdende kostentoe wijzing, overeenkomstig artikel 16, lid 6, van [de TEN-E-verordening zoals voorgesteld door COM(2020) 824 final]."

Artikel 31

Intrekking

Verordening (EU) nr. 347/2013 wordt ingetrokken met ingang van [1 januari 2022]. De in de bijlagen bij Verordening (EU) 347/2013 genoemde projecten kunnen aan de onderhavige verordening geen rechten ontlenen.

Artikel 32

Inwerkingtreding

Deze verordening treedt in werking op de twintigste dag na die van de bekendmaking ervan in het *Publicatieblad van de Europese Unie*.

Zij is van toepassing vanaf [1 januari 2022].

BIJLAGE I

PRIORITAIRE CORRIDORS EN GEBIEDEN VOOR ENERGIE-INFRASTRUCTUUR

1. PRIORITAIRE ELEKTRICITEITSCORRIDORS

- 1) Noord-zuid elektriciteitsinterconnecties in West-Europa ("NSI-West Electricity"): interconnecties tussen lidstaten van de regio onderling en met de mediterrane regio, met inbegrip van het Iberisch schiereiland, met name met het oog op de integratie van elektriciteit uit hernieuwbare energiebronnen, de versterking van de interne netwerkinfrastructuren om de marktintegratie in de regio te bevorderen **en de beëindiging van de isolatie van Ierland.**

Betrokken lidstaten: België, Duitsland, **Denemarken**, Frankrijk, Ierland, Italië, Luxemburg, Malta, Nederland, Oostenrijk, Portugal en Spanje;

- 2) Noord-zuid elektriciteitsinterconnecties in middenoostelijk en zuidoostelijk Europa ("NSI-East Electricity"): interconnecties en interne lijnen in noord-zuidelijke en oost-westelijke richting met het oog op de voltooiing van de interne markt, [] de integratie van uit hernieuwbare bronnen opgewekte elektriciteit **en de beëindiging van de isolatie van Cyprus.**

Betrokken lidstaten: Bulgarije, Cyprus, Duitsland, Griekenland, Hongarije, Italië, Kroatië, Oostenrijk, Polen, Roemenië, Slovenië, Slowakije en Tsjechië;

- 3) Interconnectieplan voor de energiemarkt in het Oostzeegebied voor elektriciteit ("BEMIP Electricity"): interconnecties tussen lidstaten en interne lijnen in de Oostzeeregio om de marktintegratie te bevorderen en tegelijkertijd een toenemend aandeel van uit hernieuwbare bronnen opgewekte energie in de regio te integreren.

Betrokken lidstaten: Denemarken, Duitsland, Estland, Finland, Letland, Litouwen, Polen en Zweden.

2. PRIORITAIRE CORRIDORS VOOR OFFSHORE-ELEKTRICITEITSNETWERKEN

- 4) Offshore-elektriciteitsnetwerk in de noordelijke zeeën ("NSOG"): ontwikkeling van een geïntegreerd offshore-elektriciteitsnetwerk en de daaraan gekoppelde interconnectoren in de Noordzee, de Ierse Zee, **de Keltische Zee**, het Kanaal en de naburige wateren om elektriciteit uit hernieuwbare offshore-energiebronnen te transporteren naar verbruiks- en opslagcentra en om de grensoverschrijdende uitwisseling van elektriciteit te bevorderen.

Betrokken lidstaten: België, Denemarken, Duitsland, Frankrijk, Ierland, Luxemburg, Nederland en Zweden;

- 5) Interconnectieplan voor de energiemarkt in het Oostzeegebied voor offshore-elektriciteitsnetwerk ("BEMIP offshore"): ontwikkeling van een geïntegreerd offshore-elektriciteitsnetwerk en de daaraan gekoppelde interconnectoren in de Oostzee en de naburige wateren om elektriciteit uit hernieuwbare offshore-energiebronnen te transporteren naar verbruiks- en opslagcentra en om de grensoverschrijdende uitwisseling van elektriciteit te bevorderen.

Betrokken lidstaten: Denemarken, Duitsland, Estland, Finland, Letland, Litouwen, Polen en Zweden;

- 6) Offshore-elektriciteitsnetwerk voor Zuid- en West- [] Europa: ontwikkeling van een geïntegreerd offshore-elektriciteitsnetwerk en de daaraan gekoppelde interconnectoren in de Middellandse Zee (**met inbegrip van de Golf van Cadiz**) [] en de naburige wateren om elektriciteit uit hernieuwbare offshore-energiebronnen te transporteren naar verbruiks- en opslagcentra en om de grensoverschrijdende uitwisseling van elektriciteit te bevorderen.

Betrokken lidstaten: [] Frankrijk, **Griekenland**, Italië, Malta, [] **Portugal** [] en Spanje;

- 7) Offshore-elektriciteitsnetwerk voor Zuid- en **Oost**-Europa: ontwikkeling van een geïntegreerd offshore-elektriciteitsnetwerk en de daaraan gekoppelde interconnectoren in de **Middellandse Zee, de Zwarte Zee en de naburige wateren** om elektriciteit uit hernieuwbare offshore-energiebronnen te transporteren naar verbruiks- en opslagcentra en om de grensoverschrijdende uitwisseling van elektriciteit te bevorderen.

Betrokken lidstaten: **Bulgarije, Cyprus, Griekenland, Italië, Kroatië, Roemenië en Slovenië.**

- 8) *(op basis van het oorspronkelijke punt 7))* **Atlantisch** [] offshore-elektriciteitsnetwerk: ontwikkeling van een geïntegreerd offshore-elektriciteitsnetwerk en de daaraan gekoppelde interconnectoren in de wateren van de Noord-Atlantische Oceaan om elektriciteit uit hernieuwbare offshore-energiebronnen te transporteren naar verbruiks- en opslagcentra en om de grensoverschrijdende uitwisseling van elektriciteit te bevorderen.

Betrokken lidstaten: Frankrijk, Ierland, Portugal en Spanje.

3. PRIORITAIRE CORRIDORS VOOR WATERSTOF EN ELEKTROLYTISCHE CELLEN

- 9) Waterstofinterconnecties in West-Europa ("HI-West"): waterstofinfrastructuur, **met inbegrip van de herbestemming van gasinfrastructuur**, die het mogelijk maakt dat er een geïntegreerde waterstofhoofdketen komt die de landen in de regio **direct of indirect (via interconnectie met een [] derde land [])** met elkaar verbindt en tegemoetkomt aan hun specifieke behoeften qua infrastructuur voor waterstof, ter ondersteuning van de totstandkoming van een EU-netwerk voor waterstofvervoer.

Elektrolyse-installaties: het ondersteunen van de uitrol van toepassingen voor de omzetting van elektrische energie in gas om de broeikasgasuitstoot te beperken en met het oog op een veilige, efficiënte en betrouwbare werking van het systeem en slimme-energiesysteemintegratie. Betrokken lidstaten: België, Denemarken, Duitsland, Frankrijk, Ierland, Italië, Luxemburg, Malta, Nederland, Oostenrijk, Portugal, Spanje en Tsjechië;

- 10) Waterstofinterconnecties in middenoostelijk en zuidoostelijk Europa ("HI-East"): waterstofinfrastructuur, **met inbegrip van de herbestemming van gasinfrastructuur**, die het mogelijk maakt dat er een geïntegreerde waterstofhoofdketen komt die de landen in de regio **direct of indirect (via interconnectie met een derde land [])** met elkaar verbindt en tegemoetkomt aan hun specifieke behoeften op het gebied van infrastructuur voor waterstof, ter ondersteuning van de totstandkoming van een EU-netwerk voor waterstofvervoer.

Elektrolyse-installaties: het ondersteunen van de uitrol van toepassingen voor de omzetting van elektrische energie in gas om de broeikasgasuitstoot te beperken en met het oog op een veilige, efficiënte en betrouwbare werking van het systeem en slimme-energiesysteemintegratie. Betrokken lidstaten: Bulgarije, Cyprus, Duitsland, Griekenland, Hongarije, Italië, Kroatië, Oostenrijk, Polen, Roemenië, Slovenië, Slowakije en Tsjechië;

- 11) Interconnectieplan voor de energiemarkt in het Oostzeegebied voor waterstof ("BEMIP Hydrogen"): waterstofinfrastructuur, **met inbegrip van de herbesteding van gasinfrastructuur**, die het mogelijk maakt dat er een geïntegreerde waterstofhoofdketen komt die de landen in de regio **direct of indirect (via interconnectie met een derde land [])** met elkaar verbindt en tegemoetkomt aan hun specifieke behoeften op het gebied van infrastructuur voor waterstof, ter ondersteuning van de totstandkoming van een EU-netwerk voor waterstofvervoer.

Elektrolyse-installaties: het ondersteunen van de uitrol van toepassingen voor de omzetting van elektrische energie in gas om de broeikasgasuitstoot te beperken en met het oog op een veilige, efficiënte en betrouwbare werking van het systeem en slimme-energiesysteemintegratie. Betrokken lidstaten: Denemarken, Duitsland, Estland, Finland, Letland, Litouwen, Polen en Zweden.

4. PRIORITAIRE THEMATISCHE GEBIEDEN

- 12) Uitrol van slimme elektriciteitsnetwerken: invoering van technologie voor slimme netwerken in heel de Unie teneinde het gedrag en de acties van alle met het netwerk verbonden gebruikers op efficiënte wijze te integreren, met name de opwekking van grote hoeveelheden elektriciteit uit hernieuwbare of gedecentraliseerde energiebronnen en vraagsturing door consumenten.

Betrokken lidstaten: alle.

- 13) Grensoverschrijdend koolstofdioxidenetwerk: ontwikkeling van infrastructuur voor het transport **en de opslag** van koolstofdioxide tussen lidstaten onderling **en met naburige derde landen** met het oog op koolstofdioxideafvang en -opslag, **en gebruik van CO₂ voor synthetische brandstofgassen, waardoor koolstofdioxide permanent geneutraliseerd wordt.**

Betrokken lidstaten: alle.

- 14) Slimme gasnetten: Invoering van technologieën voor slimme gasnetwerken over heel de Unie om op efficiënte wijze een veelvoud aan koolstofarme **en met name hernieuwbare** gasbronnen in het gasnet te integreren, de toepassing van innovatieve **digitale en andersoortige** oplossingen voor netwerkbeheer te ondersteunen en de integratie van de slimme-energiesector en de vraagsturing te vergemakkelijken, **alsook noodzakelijke fysieke verbeteringen voor de integratie van koolstofarme en met name hernieuwbare gassen.**

Betrokken lidstaten: alle.

BIJLAGE II

CATEGORIEËN ENERGIE-INFRASTRUCTUUR

De energie-infrastructuurcategorieën die moeten worden ontwikkeld om de in bijlage I genoemde prioriteiten qua energie-infrastructuur uit te voeren, zijn de volgende:

- 1) Elektriciteit:
 - a) **alle fysieke uitrusting die is ontworpen om het transport van elektriciteit over het hoogspannings- of ultrahogspanningsnetwerk, inclusief bovengrondse hoogspanningstransmissielijnen, mogelijk te maken, via interne lijnen binnen lidstaten (inclusief verbindingen tussen eilanden) en interconnecties tussen lidstaten [], mits ze zijn ontworpen voor een spanning van 220 kV of meer, en ondergrondse of onder de zee lopende transmissiekabels, mits ze zijn ontworpen voor een spanning van 150 kV of meer. Voor kleine geïsoleerde systemen en sommige lidstaten (indien van toepassing en gemotiveerd) kunnen de spanningsgrenzen worden verlaagd tot de maximale spanning die op het systeem wordt gebruikt;**
 - b) **energieopslagfaciliteiten in het elektriciteitssysteem [] voor de permanente of tijdelijke opslag van elektriciteit in boven- of ondergrondse infrastructuur of geologische locaties, mits ze direct zijn verbonden met hoogspanningstransmissielijnen en distributielijnen ontworpen voor een spanning van 110 kV of meer. Voor kleine geïsoleerde systemen en sommige lidstaten (indien van toepassing en gemotiveerd) kunnen de spanningsgrenzen worden verlaagd tot de maximale spanning die op het systeem wordt gebruikt;**
 - c) elke uitrusting of installatie die essentieel is om ervoor te zorgen dat de in de punten a) en b) omschreven systemen op een veilige, beveiligde en efficiënte wijze kunnen functioneren, met inbegrip van beschermings-, monitoring- en toezichtsystemen op alle spanningsniveaus en onderstations;

- d) **slimme elektriciteitsnetwerken: alle uitrusting, installaties, digitale** systemen en componenten die ICT integreren, via operationele digitale platforms, toezichtsystemen en sensortechnologieën, zowel op transmissie- als op midden- **en hoogspanningsdistributieniveau**, die gericht zijn op een efficiënter en intelligenter elektriciteitstransmissie- en distributienet, verhoogde capaciteit om nieuwe vormen van opwekking, opslag en verbruik te integreren en die nieuwe bedrijfsmodellen en marktstructuren faciliteren;
- e) elke uitrusting of installatie die valt binnen de categorie als bedoeld in punt a) met dubbele functionaliteit: interconnectie- en **offshorenetaansluitsysteem** [] vanuit de offshoreproductielocaties naar twee of meer [] **lidstaten en derde landen die deelnemen aan projecten van gemeenschappelijk belang en projecten van wederzijds belang, met inbegrip van door land ingesloten lidstaten**, evenals alle aangrenzende offshore-uitrusting of installaties die van essentieel belang zijn voor een veilige, betrouwbare en efficiënte exploitatie, met inbegrip van beschermings-, monitoring- en toezichtsystemen, en noodzakelijke onderstations als deze ook zorgen voor technologie-interoperabiliteit, onder meer interfacecompatibiliteit tussen verschillende technologieën ("offshorenetwerken voor hernieuwbare energie"). **Dat omvat de doortrekking van deze uitrusting op het land en de versterking van het binnenlandse netwerk die noodzakelijk is om een toereikend en betrouwbaar transmissienetwerk te creëren en offshore opgewekte elektriciteit te leveren aan niet aan zee grenzende landen** [].

2) Slimme gasnetten:

alle volgende uitrusting of installaties om de integratie van **meerdere** koolstofarme en **met name hernieuwbare** gassen (waaronder biomethaan of waterstof) in het **gas**netwerk mogelijk te maken en te vergemakkelijken: digitale systemen en componenten die ICT integreren, toezichtsystemen en sensortechnologieën om interactieve en intelligente monitoring, meting, kwaliteitscontrole en beheer van gasproductie, -transport, -distributie, **-opslag** en -verbruik binnen een gasnet mogelijk te maken. Bovendien kunnen dergelijke projecten ook uitrusting omvatten om bidirectionele stromen vanaf het distributieniveau naar het transmissieniveau mogelijk te maken, alsook daarmee verband houdende noodzakelijke **fysieke** upgrades van het bestaande net **om het aan te passen aan koolstofarme en met name hernieuwbare gassen**.

3) Waterstof:

- a) transmissiepijpleidingen voor het transport van waterstof, die grotendeels bestaan uit hogedrukwaterstofpijpleidingen, waardoor gebruikers van meerdere netwerken hier op transparante en niet-discriminerende wijze toegang toe krijgen [];
- b) met de in punt a) bedoelde hogedrukwaterstofpijpleidingen verbonden [] opslaginstallaties;
- c) faciliteiten voor de ontvangst, opslag en hervergassing of decompressie van vloeibaar gemaakte waterstof of in andere chemische stoffen opgeslagen waterstof met als doel de injectie van waterstof, **in voorkomend geval**, in het netwerk;
- d) alle uitrusting of installaties die van essentieel belang zijn voor een veilige, betrouwbare en efficiënte exploitatie van het waterstofnet of om een bidirectionele capaciteit mogelijk te maken, met inbegrip van compressorstations en **liquefactors**;

- e) **elke uitrusting of installatie die het gebruik van waterstof of van waterstof afgeleide brandstoffen in de vervoersector binnen het TEN-T-kernnetwerk mogelijk maakt.**

Alle opgesomde inrichtingen kunnen nieuw gebouwde inrichtingen of **voor waterstof bestemde** inrichtingen zijn die zijn omgezet vanuit aardgasinrichtingen, of een combinatie van beide.

- 4) Voorzieningen voor elektrolyse-installaties:

- a) elektrolyse-installaties: i) **zijn goed voor** ten minste **100 MW capaciteit in een project**, ii) de productie **van hernieuwbare of koolstofarme waterstof, met name uit hernieuwbare bronnen**, leidt tot de vereiste broeikasgasreductie van 70 % gedurende de gehele levenscyclus, ten opzichte van een fossiele referentiebrandstof van 94 g CO₂eq/MJ . De broeikasgasemissiereducties gedurende de levenscyclus worden berekend met behulp van de in artikel 28, lid 5, van Richtlijn (EU) 2018/2001 bedoelde methodologie of, als alternatief, met ISO 14067 of ISO 14064-1. **In de broeikasgasemissies gedurende de hele levenscyclus moeten indirecte emissies begrepen zijn.** De gekwantificeerde broeikasgasemissiereducties gedurende de levenscyclus worden geverifieerd in overeenstemming met artikel 30 van Richtlijn (EU) 2018/2001, indien van toepassing, of door een onafhankelijke derde, en iii) hebben ook een netwerkgerelateerde functie **met name met het oog op de algemene systeemflexibiliteit en -efficiëntie van elektriciteits- en waterstofnetwerken;**
- b) aanverwante uitrusting.

5) Koolstofdioxide:

- a) specifieke pijpleidingen, die niet tot het upstream-pijpleidingsnetwerk behoren, gebruikt voor het transport van koolstofdioxide uit meer dan één bron, [] met het oog op de permanente geologische opslag van die koolstofdioxide overeenkomstig Richtlijn 2009/31/EG van het Europees Parlement en de Raad³;
- b) faciliteiten voor het vloeibaar maken en voor de [] opslag van koolstofdioxide met het oog op het verdere transport ervan. **Behalve in de lidstaten waar geologische opslag van koolstofdioxide verboden is**, omvatten deze faciliteiten ook [] infrastructuur binnen een geologische formatie die wordt gebruikt voor de permanente geologische opslag van koolstofdioxide, **waarbij geen CO₂ wordt gebruikt voor verbeterde winning van koolwaterstoffen**, overeenkomstig Richtlijn 2009/31/EG en de daarmee verband houdende injectiefaciliteiten en andere faciliteiten aan de oppervlakte. **De infrastructuur voor geologische opslag waarop deze verordening van toepassing is, is beperkt tot de daarmee verband houdende oppervlakte- en injectiefaciliteiten die nodig zijn om grensoverschrijdend transport en grensoverschrijdende opslag van CO₂ mogelijk te maken.**
- c) elke uitrusting of installatie die essentieel is om het systeem in kwestie op een behoorlijke, veilige en efficiënte wijze te laten functioneren, met inbegrip van beschermings-, monitorings- en toezichtsystemen.

³ PB L 140 van 5.6.2009, blz. 114.

BIJLAGE III

REGIONALE LIJST VAN PROJECTEN []

1. REGELS VOOR GROEPEN

1. Wat betreft de energie-infrastructuur die onder de bevoegdheid van de nationale regulerende instanties valt, [] is elke groep samengesteld uit vertegenwoordigers van de lidstaten, nationale regulerende instanties, TSB's, de Commissie, het Agentschap, **de EU-DSB-entiteit** en het ENTSB voor elektriciteit of het ENTSB voor gas [] [].

In het geval van andere energie-infrastructuurcategorieën, bestaat elke groep uit vertegenwoordigers van de lidstaten, projectpromotoren voor wie elk van de in bijlage I genoemde prioriteiten en de Commissie gevolgen heeft [].

2. Afhankelijk van het aantal projectvoorstellen voor de Unielijst, regionale gaten in de infrastructuur en marktontwikkelingen, kunnen de groepen en de besluitvormingsorganen van de groepen zich naar behoefte opsplitsen, samenvoegen of vergaderen in verschillende samenstellingen, om kwesties te bespreken die alle groepen raken of slechts betrekking hebben op specifieke regio's. Het kan daarbij onder meer gaan om kwesties die relevant zijn voor de transregionale consistentie of het aantal in de regionale ontwerplijsten voorgestelde projecten dat onbeheersbaar dreigt te worden.
3. Elke groep organiseert zijn werkzaamheden overeenkomstig regionale samenwerkingsinspanningen krachtens artikel 61 van Richtlijn (EU) 2019/944, artikel 7 van Richtlijn 2009/73/EG, artikel 34 van Verordening (EU) 2019/943 en artikel 12 van Verordening (EG) nr. 715/2009 en andere bestaande regionale samenwerkingsverbanden.

4. Elke groep nodigt, indien nuttig voor de uitvoering van de betreffende in bijlage I vastgestelde prioritaire **corridors en thematische gebieden**, promotoren uit van een project dat kan worden geselecteerd als project van gemeenschappelijk belang, evenals vertegenwoordigers van nationale administraties, regulerende instanties en TSB's uit derde landen. Het besluit om vertegenwoordigers van een derde land uit te nodigen wordt bij consensus genomen.
- 4a. **Elke groep voor de in bijlage I, punt 2, gedefinieerde corridors nodigt, naargelang het geval, vertegenwoordigers uit van de door land ingesloten lidstaten, de bevoegde autoriteiten, de nationale regulerende instanties, de TSB's en de promotoren van een project dat kan worden geselecteerd als project van gemeenschappelijk belang.**
5. Elke groep nodigt, waar nodig, de organisaties uit die de betrokken belanghebbenden vertegenwoordigen, **met inbegrip van vertegenwoordigers van derde landen** – en, indien zinvol geacht, rechtstreeks de belanghebbenden – **om hun specifieke deskundigheid kenbaar te maken**, met inbegrip van producenten, distributiesysteembeheerders, leveranciers, consumenten en **in de EU gevestigde** organisaties voor milieubescherming. Wanneer dat nuttig is voor de verwezenlijking van zijn taken kan de groep hoorzittingen of raadplegingsrondes organiseren.
6. Met betrekking tot de vergaderingen van de groepen worden de interne voorschriften, een geactualiseerde lijst van ledenorganisaties, regelmatig bijgewerkte informatie omtrent de voortgang van de werkzaamheden, vergaderagenda's, evenals de notulen van vergaderingen, indien beschikbaar, door de Commissie gepubliceerd op een voor belanghebbenden toegankelijk platform. De beraadslagingen van de besluitvormingsorganen van de groepen en de rangschikking van projecten in overeenstemming met artikel 4, lid 5, zijn vertrouwelijk. **Alle besluiten met betrekking tot het functioneren en de werkzaamheden van de regionale groepen worden bij consensus genomen.**
7. De Commissie, het Agentschap en de groepen streven naar consistentie tussen de verschillende groepen. Met het oog daarop zien de Commissie en het Agentschap erop toe dat er waar nodig tussen de betrokken groepen informatie wordt uitgewisseld over alle werkzaamheden die van interregionaal belang zijn.
8. De deelname van nationale regulerende instanties en het Agentschap aan de groepen brengt de verwezenlijking van hun doelstellingen en de vervulling van hun taken overeenkomstig deze verordening of overeenkomstig de artikelen 58, 59 en 60 van Richtlijn (EU) 2019/944 en de artikelen 40 en 41 van Richtlijn 2009/73/EG, of overeenkomstig Verordening (EU) 2019/942, niet in gevaar.

2. PROCEDURE VOOR DE OPSTELLING VAN REGIONALE LIJSTEN

1. Promotoren van een project dat kan worden geselecteerd als project van gemeenschappelijk **of wederzijds belang** en [] dat **een van beide** statussen wil verkrijgen [], dient bij de groep een aanvraag in om het project te selecteren als project van gemeenschappelijk **of wederzijds belang**, die het volgende omvat:
 - (a) een beoordeling van de projecten uit het oogpunt van zijn/hun bijdrage tot de tenuitvoerlegging van de in bijlage I genoemde prioriteiten;
 - (b) een analyse van de wijze waarop is voldaan aan de in artikel 4 omschreven relevante criteria;
 - (c) voor projecten die rijp genoeg zijn, een projectspecifieke kosten-batenanalyse en op basis van de methodologie die overeenkomstig artikel 11 is uitgewerkt door de ENTSB voor elektriciteit en de ENTSB voor gas;
 - (d) **voor projecten van wederzijds belang, de steunbrieven van de regeringen van de rechtstreeks betrokken landen waarin zij hun steun uitspreken voor het project of andere niet-bindende overeenkomsten; []**
 - (e) alle andere relevante informatie voor de beoordeling van het project.

Deze informatie wordt ter beschikking gesteld van het besluitvormingsorgaan van de relevante regionale groep, de NRI's en de ENTSB's.

2. Alle begunstigen nemen de vertrouwelijkheid van commercieel gevoelige informatie in acht.
3. De voorgestelde elektriciteitstransmissie- en -opslagprojecten van gemeenschappelijk belang die vallen binnen de categorieën van bijlage II, punt 1, a), b), c) en e), zijn projecten die een onderdeel vormen van het laatste beschikbare **tienjarenplan voor netwerkontwikkeling** [] voor elektriciteit op het niveau van de Unie, ontwikkeld door het ENTSB voor elektriciteit overeenkomstig artikel 30 van Verordening (EU) 2019/943. De voorgestelde elektriciteitstransmissie- en -opslagprojecten van gemeenschappelijk belang die vallen binnen de categorieën van bijlage II, punt 1, e), zijn projecten die voortvloeien uit en in lijn zijn met het ontwikkelingsplan voor geïntegreerde offshorenetwerken **en netverzwaringen**, [] zoals bedoeld in artikel 14, lid 2.

4. Vanaf 1 januari 2024 zijn de voorgestelde waterstofprojecten van gemeenschappelijk belang die vallen binnen de categorieën van bijlage II, punt 3, projecten die een onderdeel vormen van het recentste beschikbare tienjarenplan voor netwerkontwikkeling op het niveau van de Unie [].
5. Uiterlijk op 30 juni 2022 en vervolgens voor alle tienjarenplannen voor netwerkontwikkeling op het niveau van de Unie, vaardigen het ENTSB voor elektriciteit en het ENTSB voor gas geactualiseerde richtsnoeren uit voor de opname van projecten in hun respectieve tienjarenplannen voor netwerkontwikkeling op het niveau van de Unie, vermeld in de punten 3 en 4, om gelijke behandeling en transparantie van het proces te waarborgen [].

Het ENTSB voor elektriciteit en het ENTSB voor gas overleggen met de Commissie en het Agentschap over hun respectieve ontwerprichtsnoeren voor de opname van projecten in de tienjarenplannen voor netwerkontwikkeling op Unieniveau en houden terdege rekening met de aanbevelingen van de Commissie en het Agentschap voordat de definitieve richtlijnen worden gepubliceerd.

6. Voorgestelde projecten voor het transport van koolstofdioxide die vallen binnen de categorieën van bijlage II, punt 5, worden ingediend als onderdeel van een door ten minste twee lidstaten opgesteld plan voor de ontwikkeling van infrastructuur voor grensoverschrijdend transport en grensoverschrijdende opslag van koolstofdioxide. Dat plan wordt bij de Commissie ingediend door de betrokken lidstaten c.q. door die lidstaten aangewezen entiteiten.

7. **Toepassing van de selectiecriteria**

- a) **het ENTSB voor elektriciteit [] en het ENTSB voor gas [] presenteren de beoordelingsmethode die zij gebruiken om de selectiecriteria in het tienjarenplan voor netwerkontwikkeling te evalueren aan de groep;**

- b) **voor projecten die onder de bevoegdheid van de nationale regulerende instanties vallen, []** zien de nationale regulerende instanties, en zo nodig het Agentschap – eventueel in het kader van de regionale samenwerking overeenkomstig artikel 61 van Richtlijn (EU) 2019/944 en artikel 7 van Richtlijn 2009/73/EG – toe op de consequente toepassing van de criteria c.q. de voor de kosten-batenanalyse gebezigde methodologie, en evalueren zij de grensoverschrijdende relevantie daarvan. Zij leggen hun beoordeling voor aan de groep. **De Commissie zorgt ervoor dat de in artikel 4 en bijlage IV bedoelde criteria en methoden op geharmoniseerde wijze worden toegepast om de samenhang tussen de regionale groepen te waarborgen.**
8. [] **Voor alle andere projecten** evalueert de Commissie de inachtneming van de criteria van artikel 4. De Commissie houdt tevens rekening met het potentieel voor toekomstige uitbreiding met nieuwe lidstaten. De Commissie legt haar beoordeling voor aan de groep. **De groep bestaat uit vertegenwoordigers van de lidstaten, nationale regulerende instanties, TSB's, de Commissie, het Agentschap en het ENTSB voor elektriciteit of het ENTSB voor gas, indien relevant, en projectpromotoren. Voor projecten die de status van project van wederzijds belang aanvragen, worden vertegenwoordigers van derde landen en regulerende instanties uitgenodigd.**
9. **Adviezen en goedkeuringen van lidstaten:** elke lidstaat op wiens grondgebied een voorgesteld project geen betrekking heeft, maar waarop het voorgestelde project eventueel een netto positieve impact of een potentieel significant effect kan hebben, bijvoorbeeld op het milieu of op de werking van de energie-infrastructuur op zijn grondgebied, kan aan de groep een advies voorleggen met vermelding van zijn zorgpunten. **Elk voorstel voor een project van gemeenschappelijk belang en/of wederzijds belang vergt de goedkeuring van de lidstaten op het grondgebied waarvan het project betrekking heeft; indien een lidstaat geen goedkeuring verleent, maakt deze lidstaat de redenen daartoe bekend aan de betrokken groep.**

10. De groep onderzoekt op verzoek van een lidstaat van de groep de door een lidstaat overeenkomstig artikel 3, lid 3, aangevoerde, deugdelijk gemotiveerde redenen die ertoe hebben geleid dat hij een project van gemeenschappelijk belang of een project van wederzijds belang met betrekking tot zijn grondgebied niet heeft goedgekeurd. **De groep waarborgt en beoordeelt in hoeverre het energie-efficiëntie-eerstbeginsel wordt toegepast bij de vaststelling van de regionale infrastructuurbehoeften en bij elk van de kandidaat-projecten van gemeenschappelijk of wederzijds belang. Deze beoordeling omvat, maar is niet beperkt tot, vraagsturing, oplossingen voor marktordening, uitvoering van digitale oplossingen en renovatie van gebouwen. De groep zal de uitvoering ervan als prioritaire oplossing aanbevelen wanneer zij vanuit systeemperspectief kostenefficiënter worden geacht dan de aanleg van nieuwe aanbodgestuurde infrastructuur.**
11. **Rangschikking:** de groep komt bijeen om de voorgestelde projecten **die overeenkomstig eerdere punten zijn beoordeeld**, te onderzoeken en te rangschikken, waarbij rekening wordt gehouden met de beoordeling van de regelgevers of van de beoordeling van de Commissie met betrekking tot projecten die niet onder de bevoegdheid van de nationale regulerende instanties vallen. **De groep wordt samengesteld door het besluitvormingsorgaan van de regionale groep en de NRI's. De beraadslagingen zijn vertrouwelijk.**
12. **ACER-advies:** de door de groepen uitgewerkte regionale ontwerplijsten van voorgestelde projecten die onder de bevoegdheid van nationale regulerende instanties vallen, moeten samen met eventuele adviezen als bedoeld in punt 9 zes maanden vóór de datum waarop de Unielijst wordt vastgesteld, bij het Agentschap worden ingediend. De regionale ontwerplijsten en de bijbehorende adviezen moeten binnen drie maanden na de datum van ontvangst door het Agentschap worden beoordeeld. Het Agentschap brengt advies uit over de regionale ontwerplijsten, met name over de consistente toepassing van de criteria en de transregionale kosten-batenanalyse. Het advies van het Agentschap wordt goedgekeurd volgens de procedure van artikel 22, lid 5, van Verordening (EU) 2019/942.
13. Indien het totale aantal voorgestelde projecten op de Unielijst, op basis van de ontvangen regionale **ontwerplijsten** en met inaanmerkingneming van het advies van het Agentschap, groter is dan beheersbaar wordt geacht, **adviseert** de Commissie iedere betrokken groep in de **regionale** lijst geen projecten op te nemen die door de betrokken groep het laagst zijn gerangschikt op de overeenkomstig artikel 4, lid 5, vastgestelde ranglijst.

- [] 14. [] Binnen een maand na de datum van ontvangst van het advies van het Agentschap stelt het besluitvormingsorgaan van elke groep onder inachtneming van de bepalingen in artikel 3, lid 3, zijn definitieve regionale lijst van voorgestelde projecten van gemeenschappelijk belang en projecten van wederzijds belang vast op basis van het voorstel van de groepen en rekening houdend met het advies van het Agentschap en de beoordeling van de nationale regulerende instanties, ingediend conform punt 7, dan wel van de beoordeling van de Commissie betreffende overeenkomstig punt 8 voorgestelde projecten die niet onder de bevoegdheid van nationale regulerende instanties vallen, en van het advies van de Commissie dat het aantal projecten van gemeenschappelijk belang beheersbaar wil houden, met name bij grenzen met concurrerende of mogelijk concurrerende projecten. De besluitvormingsorganen van de groepen dienen de definitieve regionale lijsten in bij de Commissie, samen met alle adviezen als omschreven in punt 9.**
- [] De beraadslagingen zijn vertrouwelijk.**

BIJLAGE IV

REGELS EN INDICATOREN BETREFFENDE CRITERIA VOOR PROJECTEN VAN GEMEENSCHAPPELIJK BELANG EN VOOR PROJECTEN VAN WEDERZIJDIG BELANG

1. Een project met een aanzienlijk grensoverschrijdend effect is een op het grondgebied van een lidstaat uit te voeren project dat voldoet aan de volgende voorwaarden:
 - a) bij elektriciteitstransmissie: het project versterkt de transmissiecapaciteit van het netwerk, dan wel de voor commerciële stromen beschikbare capaciteit, aan de grens van die lidstaat met één of meer andere lidstaten – waardoor deze grensoverschrijdende netwerktransmissiecapaciteit aan de grens van die lidstaat met één of meer andere lidstaten wordt verhoogd – met minimaal 500 megawatt ten opzichte van de situatie bij niet-uitvoering van het project, **of het project vermindert het energie-isolement van niet-verbonden systemen in een of meer lidstaten;**
 - b) bij elektriciteitsopslag: het project voorziet in een geïnstalleerde capaciteit van minimaal 225 megawatt en heeft een opslagcapaciteit die een jaarlijkse elektriciteitsopwekking van ten minste 250 gigawattuur/jaar mogelijk maakt;
 - c) bij slimme elektriciteitsnetwerken: het project is ontworpen voor apparatuur en installaties op hoogspannings- en middenspanningsniveau. Bij het project zijn transmissiesysteembeheerders, transmissie- en distributiesysteembeheerders of distributiesysteembeheerders van ten minste twee lidstaten betrokken.
Distributiesysteembeheerders kunnen alleen worden ingeschakeld met de steun van de transmissiesysteembeheerders van ten minste twee lidstaten die nauw bij het project zijn betrokken en de interoperabiliteit waarborgen. Een project bedient minimaal 50 000 gebruikers, producenten, consumenten en "prosumenten", in een verbruiksgebied van minimaal 300 gigawattuur/jaar waarvan ten minste 20 % wordt opgewekt door variabele hernieuwbare bronnen. **De grenswaarde voor het aantal gebruikers en de drempelwaarde voor verbruik gelden niet voor kleine geïsoleerde systemen (zoals gedefinieerd in Richtlijn (EU) 2019/944);**

- d) bij waterstoftransmissie: het project zorgt voor de transmissie van waterstof over de grenzen van de betrokken lidstaten heen, of verhoogt de bestaande grensoverschrijdende waterstoftransportcapaciteit op een grens tussen twee lidstaten met ten minste 10 % ten opzichte van de situatie vóór de inbedrijfstelling van het project, en het project toont voldoende aan dat het een essentieel onderdeel is van een gepland grensoverschrijdend waterstofnetwerk en levert voldoende bewijs van bestaande plannen en samenwerking met buurlanden en netwerkbeheerders;
- e) bij waterstofopslag- of waterstofontvangstvoorzieningen als bedoeld in punt 3 van bijlage II: het project heeft tot doel om op directe of indirecte wijze ten minste twee lidstaten te bevoorraden;
- f) bij elektrolyse-installaties: het project levert een geïnstalleerde capaciteit van ten minste **100 MW in een project** en komt ten minste twee lidstaten directe of indirect ten goede;
- g) bij slimme gasnetten: bij het project zijn transmissiesysteembeheerders, transmissie- en distributiesysteembeheerders of distributiesysteembeheerders van ten minste twee lidstaten betrokken. Distributiesysteembeheerders kunnen alleen worden ingeschakeld met de steun van de transmissiesysteembeheerders van ten minste twee lidstaten die nauw bij het project zijn betrokken en de interoperabiliteit waarborgen.

2. Een project van wederzijds belang met een aanzienlijk grensoverschrijdend effect is een project dat voldoet aan de volgende voorwaarden:
- a) bij projecten van wederzijds belang die vallen binnen de categorie van bijlage II, punt 1, a) e): het project versterkt de transmissiecapaciteit van het netwerk, dan wel de voor commerciële stromen beschikbare capaciteit, aan de grens van die lidstaat met één of meer derdelandsgebieden en levert **direct of indirect (via interconnectie met een derde staat)**, volgens de specifieke criteria van artikel 4, lid 3, aanzienlijke voordelen op voor ten minste **één lidstaat waar het project met een derde lidstaat bijdraagt tot de uitvoering van een specifieke Europese prioritaire corridor of Europees prioritair gebied, of in het geval van een cluster van projecten voor ten minste twee** lidstaten. De berekening van de voordelen voor de lidstaten wordt uitgevoerd en gepubliceerd door het ENTSB voor elektriciteit in het kader van een tienjarenplan voor netwerkontwikkeling voor de hele Unie;
 - b) bij projecten van wederzijds belang die vallen binnen de categorie van bijlage II, punt 3: het waterstofproject zorgt voor de transmissie van waterstof over de grens tussen een lidstaat met één of meer derde landen en levert duidelijk **direct of indirect (via interconnectie met een derde staat)**, volgens de specifieke criteria van artikel 4, lid 3, aanzienlijke voordelen op voor ten minste **één lidstaat waar het project met een derde lidstaat een specifieke Europese prioritaire corridor of Europees prioritair gebied helpt realiseren, of in het geval van een cluster van projecten voor ten minste twee** lidstaten. De berekening van de voordelen voor de lidstaten wordt uitgevoerd en gepubliceerd door het ENTSB voor gas in het kader van een tienjarenplan voor netwerkontwikkeling voor de hele Unie;
 - c) bij projecten van wederzijds belang die vallen binnen de categorie van bijlage II, punt 5: het project kan worden gebruikt voor het transport van antropogeen koolstofdioxide door ten minste twee lidstaten en een derde land.

3. Wat projecten betreft die vallen binnen de categorieën van bijlage II, punt 1, a), b), c) en e), worden de criteria van artikel 4 als volgt geëvalueerd:
- a) **de transmissie van hernieuwbare energie naar belangrijke verbruikscentra en opslagfaciliteiten wordt bepaald overeenkomstig de analyse uit het laatste beschikbare tienjarenplan voor netwerkontwikkeling voor elektriciteit voor de hele Unie, in het bijzonder:**
 - i) **bij elektriciteitstransmissie: raming van de capaciteit voor opwekking uit hernieuwbare energiebronnen (per technologie, in megawatt) die dankzij het project met het netwerk is verbonden en wordt getransporteerd, in vergelijking met de hoeveelheid geplande totale opwekkingscapaciteit uit deze typen van hernieuwbare energiebronnen in de betrokken lidstaat in 2030 overeenkomstig de nationale energie- en klimaatplannen die door de lidstaten zijn ingediend in overeenstemming met Verordening (EU) 2018/1999 van het Europees Parlement en de Raad⁴;**
 - ii) **of bij elektriciteitsopslag: vergelijking van de door het project geleverde nieuwe capaciteit met de totale bestaande capaciteit voor dezelfde opslagtechnologie binnen het analysegebied als gedefinieerd in bijlage V;**
 - b) de marktintegratie, concurrentie en systeemflexibiliteit worden bepaald overeenkomstig de analyse uit het laatste beschikbare tienjarenplan voor netwerkontwikkeling voor elektriciteit voor de hele Unie, in het bijzonder door:

⁴ Verordening (EU) 2018/1999 van het Europees Parlement en de Raad van 11 december 2018 inzake de governance van de energie-unie en van de klimaatactie, tot wijziging van Verordeningen (EG) nr. 663/2009 en (EG) nr. 715/2009 van het Europees Parlement en de Raad, Richtlijnen 94/22/EG, 98/70/EG, 2009/31/EG, 2009/73/EG, 2010/31/EU, 2012/27/EU en 2013/30/EU van het Europees Parlement en de Raad, Richtlijnen 2009/119/EG en (EU) 2015/652 van de Raad, en tot intrekking van Verordening (EU) nr. 525/2013 van het Europees Parlement en de Raad, PB L 328 van 21.12.2018, blz. 1.

- i) de berekening, voor grensoverschrijdende projecten, van het effect van de netwerktransmissiecapaciteit in beide stroomrichtingen, gemeten als hoeveelheid vermogen (in megawatt) en hun bijdrage aan het bereiken van het streefcijfer van ten minste 15 % interconnectie voor projecten met aanzienlijke grensoverschrijdende effecten, van het effect op de netwerktransmissiecapaciteit aan de grenzen tussen de betrokken lidstaten, tussen betrokken lidstaten en derde landen of binnen de betrokken lidstaten en het effect op het evenwicht tussen vraag en aanbod en de netwerkoperaties in de betrokken lidstaten;
- ii) de evaluatie van het effect, voor het analysegebied als gedefinieerd in bijlage V, in termen van de opwekkings- en transmissiekosten voor het hele energiesysteem en de ontwikkeling en convergentie van de marktprijzen ten gevolge van een project overeenkomstig verschillende planningsscenario's, in het bijzonder rekening houdend met de variaties die optreden in de "merit order" (rangorde van in te zetten capaciteit);

[]

- c) de voorzieningszekerheid, de interoperabiliteit en de veilige exploitatie van het systeem worden afgewogen overeenkomstig de analyse uit het laatste beschikbare tienjarenplan voor netwerkontwikkeling voor elektriciteit voor de hele Unie, met name door evaluatie van de effecten van het project op de Loss-of-Load-Expectation (de verwachte tijd dat de vraag naar elektriciteit groter is dan het aanbod) voor het analysegebied als gedefinieerd in bijlage V in termen van adequaatheid van opwekking en transmissie voor een reeks karakteristieke belastingperioden, rekening houdend met de verwachte wijzigingen op het gebied van klimaatgerelateerde extreme weersomstandigheden en het effect daarvan op de veerkracht van de infrastructuur. Indien van toepassing dient ook het effect van het project wat betreft onafhankelijkheid en betrouwbaarheid van systeembeheer en dienstverlening te worden gemeten.

4. Wat projecten betreft die vallen binnen de categorie van bijlage II, punt 1, d), worden de criteria van artikel 4 als volgt geëvalueerd:

- a) duurzaamheid : de inachtneming van dit criterium wordt gemeten door evaluatie van de mate waarin de netten in staat zijn om variabele hernieuwbare energie aan te sluiten en te transporteren;

- b) energievoorzieningszekerheid : de mate waarin aan dit criterium wordt voldaan wordt bepaald aan de hand van een evaluatie van de verliezen in de transmissie- en/of distributienetwerken, het percentage gebruik (d.w.z. de gemiddelde belasting) van elektriciteitsnetwerkcomponenten, de beschikbaarheid van netwerkcomponenten (gerelateerd aan al dan niet geplande onderhoudswerkzaamheden) en het effect daarvan op de netwerkprestaties, de duur en frequentie van stroomonderbrekingen, inclusief klimaatgerelateerde storingen;
- c) marktintegratie : de mate waarin aan dit criterium wordt voldaan wordt bepaald door een evaluatie van het innovatieve gebruik in de systeemwerking, het **isolement op energiegebied** en de interconnectie, en van de mate van integratie van andere sectoren en de mate waarin nieuwe bedrijfsmodellen en marktstructuren gefaciliteerd worden;
- d) netwerkveiligheid, flexibiliteit en kwaliteit van de voorziening : de mate waarin aan dit criterium wordt voldaan wordt bepaald via een evaluatie van de innovatieve benadering van systeemflexibiliteit, cyberbeveiliging, efficiënte operabiliteit tussen TSB- en DSB-niveau, het vermogen om vraagsturing, opslag, energie-efficiëntiemaatregelen, het kostenefficiënte gebruik van digitale instrumenten en ICT voor monitoring- en controledoeleinden, de stabiliteit van het elektriciteitssysteem en de spanningskwaliteit;

5. Wat waterstof betreft dat valt binnen de categorie van bijlage II, punt 3, worden de criteria van artikel 4 als volgt geëvalueerd:
- a) duurzaamheid gemeten als de bijdrage van een project aan: de vermindering van broeikasgasemissies bij verschillende eindtoepassingen, zoals industrie of vervoer; flexibiliteit en seizoensgebonden opslagmogelijkheden voor de opwekking van elektriciteit uit hernieuwbare energie; of de integratie van hernieuwbare **en koolstofarme waterstof met het oog op de marktbehoeften en het bevorderen van hernieuwbare waterstof**;
 - b) de marktintegratie en de interoperabiliteit worden bepaald door berekening van de toegevoegde waarde van het project voor de integratie van marktgebieden en de tariefconvergentie, evenals voor de algemene flexibiliteit van het systeem;
 - c) de energievoorzieningszekerheid en flexibiliteit worden bepaald door berekening van de toegevoegde waarde van het project voor de veerkracht, diversiteit en flexibiliteit van de waterstofvoorziening;
 - d) de competitiviteit wordt gemeten aan de hand van de bijdrage van het project aan de diversifiëring van de voorziening, met inbegrip van de facilitering van de toegang tot inheemse waterstofvoorzieningsbronnen.
6. Wat projecten betreft voor slimme gasnetten die vallen binnen de categorie van bijlage II, punt 2, worden de criteria van artikel 4 als volgt geëvalueerd:
- a) de duurzaamheid wordt gemeten aan het aandeel in het gasnet opgenomen hernieuwbare en koolstofarme gassen, de daarmee samenhangende broeikasgasemissiereducties voor het volledig koolstofvrij maken van het systeem en de adequate detectie van lekkage;
 - b) de veiligheid en kwaliteit van de voorziening wordt gemeten door evaluatie van de verhouding tussen het gasaanbod dat op een betrouwbare manier beschikbaar is en de gasvraag op piekmomenten, het aandeel door lokale hernieuwbare en koolstofarme gassen vervangen import, de stabiliteit van de exploitatie van het systeem en de duur en frequentie van stroomonderbrekingen per klant.

- c) **het mogelijk maken van flexibiliteitsdiensten zoals vraagsturing en opslag door het faciliteren van de integratie van de slimme-energiesector via koppelingen met andere energiedragers en sectoren**, gemeten door een evaluatie van de kosten die kunnen worden bespaard in verbonden energiesectoren en -systemen, zoals het warmtekrachtsysteem, vervoer en industrie.
7. Wat projecten betreft voor elektrolyse-installaties die vallen binnen de categorie van bijlage II, punt 4, worden de criteria van artikel 4 als volgt geëvalueerd:
- a) de duurzaamheid wordt gemeten door te beoordelen welk aandeel hernieuwbare of **koolstofarme waterstof, met name uit hernieuwbare bronnen**, voldoet aan de criteria van bijlage II, punt 4, a), ii), dat in het netwerk is opgenomen, en de daarmee samenhangende broeikasgasemissiereducties;
- b) de energievoorzieningszekerheid wordt gemeten door de bijdrage ervan aan de veiligheid, stabiliteit en efficiëntie van de netwerkexploitatie te beoordelen, onder meer door te bezien in hoeverre wordt voorkomen dat de hoeveelheid hernieuwbare energie krimpt;
- c) **het mogelijk maken van flexibiliteitsdiensten zoals vraagsturing en opslag door het faciliteren van de integratie van de slimme-energiesector door koppelingen te creëren met andere energiedragers en sectoren**, gemeten aan de hand van een beoordeling van de kosten die kunnen worden bespaard in verbonden energiesectoren en -systemen, zoals de gas-, de waterstof-, de warmtekrachtnetwerk-, de vervoer- en de industriële sector [].
8. **wat projecten betreft voor het transport van koolstofdioxide die vallen binnen de categorie van bijlage II, punt 5, worden de criteria van artikel 4 als volgt geëvalueerd:**
- a) **de totale verwachte broeikasgasreducties gedurende de hele levenscyclus die worden bereikt door de aansluiting van installaties op het CO₂-transport- en -opslagnetwerk en de onhaalbaarheid om alleen andere niet-CCS-emissiereductietechnologieën en -toepassingen in te zetten om tegen vergelijkbare kosten binnen een vergelijkbaar tijdsbestek hetzelfde duurzaamheidsniveau in verbonden installaties te bereiken;**
- b) **de beperking van de belasting en het risico voor het milieu door de permanente neutralisering van kooldioxide.**

BIJLAGE V

KOSTEN-BATENANALYSE VOOR HET GEHELE ENERGIESYSTEEM

De door het ENTSB voor elektriciteit en het ENTSB voor gas ontwikkelde methodologie voor kosten-batenanalyses moet consistent zijn, maar tegelijkertijd rekening houden met de specifieke kenmerken van de sector. De methodologie voor een geharmoniseerde en transparante kosten-batenanalyse voor het gehele energiesysteem voor projecten van gemeenschappelijk belang en voor projecten van wederzijds belang moet uniform zijn voor alle infrastructuurcategorieën, tenzij specifieke elementen gerechtvaardigd zijn. Zij heeft betrekking op kosten in bredere zin (met inbegrip van externe effecten) in het licht van de doelstellingen van de Unie, met name de klimaat- en energiedoelen voor 2030 en het doel van klimaatneutraliteit in 2050, en moet voldoen aan de volgende beginselen.

- 1) Het analysegebied van een specifiek project omvat alle lidstaten en derde landen op het grondgebied waarvan het project wordt uitgevoerd, alle directe naburige lidstaten en alle andere lidstaten waar de effecten van het project sterk gevoeld worden. Daartoe werken het ENTSB voor elektriciteit en het ENTSB voor gas samen met alle relevante systeembeheerders in de relevante derde landen. **Bij projecten die vallen binnen de categorie van bijlage II, punt 3, werken het ENTSB voor elektriciteit en het ENTSB voor gas ook samen met de projectpromotor wanneer hij geen systeembeheerder is.**
- 2) Elke kosten-batenanalyse omvat gevoeligheidsanalyses inzake de inputdata, **met inbegrip van de productie- en broeikasgaskosten, alsmede de verwachte ontwikkeling van vraag [] en aanbod (ook van hernieuwbare energiebronnen), en in hoeverre deze flexibel zijn, en de beschikbaarheid van opslag**, de opleveringsdatum van verschillende projecten in hetzelfde analysegebied, **de klimaateffecten** en andere relevante parameters.
- 3) Daarin wordt de uit te voeren, op de betreffende multisectorale gegevensverzameling te baseren analyse omschreven die moet bestaan uit het bepalen van de effecten met en zonder het project, **en ook de onderlinge afhankelijkheden met andere projecten staan erin vermeld.**

- 4) Ze vormt een leidraad voor de ontwikkeling en het gebruik van de voor de kosten-batenanalyse vereiste [] netwerk-, markt- **en sociaal-economische** modellering. Met deze modellen kan een volledige beoordeling worden gemaakt van de economische integratie, waaronder marktintegratie, voorzieningszekerheid en concurrentie, **de opheffing van isolement op energiegebied**, en van de sociale en milieu- en klimaateffecten, met inbegrip van de sectoroverschrijdende effecten. De methodologie **is geheel transparant en []** bevat gedetailleerde gegevens over waarom en hoe alle baten en kosten worden berekend, en om welke baten en kosten het gaat.
- 5) De methodologie bevat een uitleg over de wijze waarop het energie-efficiëntie-eerstbeginsel wordt geïmplementeerd in alle stappen van de tienjarige netontwikkelingsplannen.
- 6) **Er wordt in uitgelegd dat het project de ontwikkeling en het gebruik van hernieuwbare energiebronnen niet zal belemmeren.**
- 7) In de methodologie moet zijn vastgelegd op welke lidstaten het project een positieve impact heeft, (de begunstigden) en op welke lidstaten het project een negatieve impact heeft – **en dat kunnen andere lidstaten zijn dan die op het grondgebied waarvan de infrastructuur is gebouwd** – (de kostendragers).
- 8) In de methodologie wordt minimaal rekening gehouden met de kapitaaluitgaven, operationele en onderhoudskosten **en de kosten voor het desbetreffende systeem** gedurende de **technische []** levensloop van het project **in zijn geheel zoals []** ontmantelings- en afvalbeheerkosten, met inbegrip van externe kosten []. De methodologie vormt een leidraad voor de bij de kosten-batenberekeningen te gebruiken discontovoeten, de **technische levensduur []** en de restwaarde. **Voorts bevat ze een verplichte methodologie voor de berekening van de kosten-batenverhouding en de netto contante waarde, alsook een differentiatie van de baten volgens de mate van betrouwbaarheid van de ramingsmethoden. [...] Er wordt ook rekening gehouden met methoden voor het berekenen van de klimaat- en milieueffecten van de projecten en de bijdrage aan de EU-energiedoelen, zoals acties om hernieuwbare energie meer ingang te doen vinden en energie-efficiëntie- en de interconnectiedoelstellingen.**

- 9) De methodologie waarborgt dat de maatregelen ter aanpassing aan de klimaatverandering voor elk project worden beoordeeld en de kosten **van de in de beoordeling gebruikte []** broeikasgasemissies weerspiegelen en consistent zijn met ander beleid van de Unie, **zodat een vergelijking kan worden gemaakt met andere oplossingen waarvoor geen nieuwe infrastructuur nodig is.**

BIJLAGE VI

RICHTSNOEREN VOOR TRANSPARANTIE EN INSPRAAK VAN HET PUBLIEK

- 1) De in artikel 9, lid 1, bedoelde handleiding betreffende de procedures omvat minimaal de volgende elementen:
 - a) specificaties van de relevante wetgeving waarop de besluiten en adviezen zijn gebaseerd voor de verschillende types projecten van gemeenschappelijk belang, met inbegrip van het milieurecht;
 - b) de lijst van desbetreffende besluiten en in te winnen adviezen;
 - c) de namen en contactgegevens van de bevoegde instantie, andere autoriteiten en voornaamste betrokken partijen;
 - d) de workflow, met een overzicht van alle fasen van het proces, met een indicatief tijdschema en een beknopt overzicht van het besluitvormingsproces voor de verschillende types projecten van gemeenschappelijk belang;
 - e) informatie over de omvang, structuur en gedetailleerdheid van de documenten die samen met de aanvragen voor besluiten moeten worden ingediend, inclusief een checklist;
 - f) de fasen en middelen voor het grote publiek om deel te nemen aan het proces.
 - g) modaliteiten waarin de bevoegde autoriteit, andere betrokken autoriteiten en de projectpromotor moeten aantonen dat er rekening is gehouden met de meningen die tijdens de openbare raadpleging zijn geuit, bijvoorbeeld door te laten zien welke wijzigingen zijn aangebracht in de locatie en het ontwerp van het project of door te motiveren waarom er geen rekening is gehouden met deze meningen;

[]

- 2) Het in artikel 10, lid 5, punt b), bedoelde gedetailleerde schema vermeldt ten minste:
 - a) de vast te stellen besluiten en in te winnen adviezen;
 - b) welke autoriteiten, belanghebbenden en bevolking wellicht betrokken zullen zijn;
 - c) de diverse fasen van de procedure en de duur daarvan;
 - d) de belangrijkste mijlpalen en de betreffende termijnen met het oog op het vast te stellen raambesluit;
 - e) de door de autoriteiten voorziene middelen en de eventuele behoefte aan extra middelen.

- 3) Om het publiek meer inspraak te geven bij de vergunningverlening en het vooraf informatie te verstrekken en ermee in dialoog te gaan, worden, onverminderd de vereisten voor openbare raadplegingen op grond van de milieuwetgeving, de volgende beginselen toegepast:
 - a) De bij een project van gemeenschappelijk belang betrokken partijen, inclusief de betrokken nationale, regionale en lokale autoriteiten, landeigenaars en in de buurt van het project wonende burgers, het algemene publiek en hun verenigingen, organisaties of groepen worden in een vroege fase van het project, wanneer nog rekening kan worden gehouden met bezwaren van het publiek, uitvoerig en op een open en transparante manier geïnformeerd en geraadpleegd. Wanneer van toepassing ondersteunt de bevoegde instantie op actieve wijze de door de projectpromotor opgezette activiteiten;
 - b) De bevoegde instanties zien erop toe dat de openbare raadplegingsprocedures voor projecten van gemeenschappelijk belang waar mogelijk worden gegroepeerd, waaronder openbare raadplegingen die al krachtens de nationale wetgeving vereist zijn. Elke openbare raadpleging moet betrekking hebben op alle aspecten die van betekenis zijn voor de specifieke fase van de procedure. Een aspect dat van betekenis is voor een specifieke fase van het project wordt niet behandeld in meer dan één openbare raadpleging; een individuele openbare raadpleging kan echter in meer dan één geografische locatie plaatsvinden. In de kennisgeving van openbare raadpleging worden de bij die raadpleging behandelde aspecten duidelijk omschreven;

- c) Opmerkingen en bezwaren kunnen alleen worden ingediend van het begin van de openbare raadpleging tot het verstrijken van de vastgestelde termijn.
- 4) Het ontwerp met betrekking tot de inspraak van het publiek bevat minimaal informatie over:
- a) de bij de zaak te betrekken belanghebbenden;
 - b) de geplande maatregelen, waaronder de voorgestelde algemene locaties en data van de geplande bijeenkomsten;
 - c) de tijdslijn;
 - d) de personele middelen die voor de respectieve taken worden vrijgemaakt.
- 5) In de context van de openbare raadpleging die moet plaatsvinden voordat het aanvraagdossier wordt ingediend, doen de betrokken partijen minimaal het volgende:
- a) zij publiceren een informatiefolder van maximaal 15 bladzijden die duidelijk en in kort bestek een overzicht geeft van beschrijving, doel en voorlopig tijdschema van de ontwikkelingsfasen van het project, het nationale netontwikkelingsplan, de bestudeerde alternatieve routes, vormen en kenmerken van het potentiële effect, inclusief van grensoverschrijdende aard, en eventuele mitigatiemaatregelen, die voor het begin van de raadpleging moeten worden gepubliceerd; De informatiefolder dient voorts een lijst te bevatten van de in artikel 9, lid 7, bedoelde website van het project van gemeenschappelijk belang, de internetadressen van het in artikel [] **22** bedoelde transparantieplatform, alsmede de handleiding voor de in punt 1 bedoelde procedures.
 - b) zij publiceren de informatie over de raadpleging op de website van het project van gemeenschappelijk belang als bedoeld in artikel 9, lid 7, op de mededelingenborden van de kantoren van lokale besturen en, ten minste, in [] **één** lokaal mediakanaal;
 - c) zij nodigen de betrokken belanghebbenden, verenigingen, organisaties en groepen schriftelijk **of elektronisch** uit op specifieke bijeenkomsten waarop de zorgpunten van die belanghebbenden, verenigingen, organisaties en groepen worden besproken;

- 6) Op de in artikel 9, lid 7, bedoelde website van het project wordt minimaal de volgende informatie verstrekt:
- a) de datum waarop de website van het project voor het laatst is bijgewerkt;
 - b) vertalingen van de inhoud ervan in alle talen van de lidstaten die bij het project betrokken zijn of waarop het project een aanzienlijke grensoverschrijdende impact heeft, in overeenstemming met bijlage IV, punt 1;
 - c) de in punt 5 bedoelde bijsluiter, bijgewerkt met de laatste gegevens over het project;
 - d) een niet-technische en op gezette tijden geactualiseerde samenvatting, met de huidige stand van zaken van het project, inclusief geografische informatie, en, in het geval van een actualisering, een overzicht van de wijzigingen ten opzichte van de vorige versies;
 - e) het in artikel 5, lid 1, bedoelde uitvoeringsplan, bijgewerkt met de laatste gegevens over het project;
 - f) de door de Unie toegewezen en uitbetaalde financiële middelen voor het project;
 - g) de planning voor het project en voor de openbare raadpleging, met duidelijke opgave van datum en plaats van openbare raadplegingen en hoorzittingen, en de voorgestelde onderwerpen die waarschijnlijk voor die hoorzittingen relevant zijn;
 - h) contactgegevens met het oog op het verkrijgen van aanvullende gegevens of documenten;
 - i) contactgegevens met het oog op het toezenden van opmerkingen en bezwaren tijdens de openbare raadplegingen.